YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

13 päivänä syyskuuta 2005 *

Asiassa T-53/02,

Ricosmos BV, kotipaikka Delfzijl (Alankomaat), edustajinaan aluksi asianajajat M. Chatelin, M. Fleers ja P. Metzler ja sittemmin asianajaja J. Hertoghs, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi M. van Beek ja R. Tricot ja sittemmin M. van Beek ja B. Stromsky, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että komission 16.11.2001 tekemä päätös REM 09/00, jossa todetaan, ettei Alankomaiden kuningaskunnan tekemässä hakemuksessa esitettyä tuontitullien peruuttamista kantajan hyväksi voida hyväksyä, on kumottava,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja V. Trstenjak,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.3.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön passitusmenettelyä koskevat säännöt

1 Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) 91 artiklan 1 kohdan a alakohdassa todetaan, että ulkoisessa passitusmenettelyssä kolmansiin maihin

vietävien muiden kuin yhteisötavaroiden on voitava liikkua yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta toiseen tuontitullitta tai ilman muita maksuja ja niihin sovellettavia kauppapoliittisia toimenpiteitä.

2 Tullikoodeksin 96 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään, että passituksesta vastaava(n) on (oltava) yhteisön ulkoisen passitusmenettelyn haltija ja hänen on esitettävä tavarat muuttumattomina määrätullitoimipaikassa, määräajassa ja ottaen huomioon tulliviranomaisten toteuttamat tunnistamistoimenpiteet sekä noudatettava yhteisön passitusmenettelyä koskevia säännöksiä.

3 Tietyistä tullikoodeksin soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1; jäljempänä soveltamisasetus) 341 artiklassa säädetään, että yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä kuljetettavasta tavarasta on tehtävä T1-ilmoitus, jolla tarkoitetaan kyseisen asetuksen liitteissä 31–34 olevia malleja vastaavaa lomaketta käyttäen tehtyä ilmoitusta, jota käytetään kyseisen asetuksen liitteissä 37 ja 38 tarkoitettujen huomautusten mukaisesti. Liitteestä 37 ilmenee, että yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä on käytettävä seuraavia lomakkeiden kappaleita:

— 1 kappale, jonka säilyttävät sen jäsenvaltion viranomaiset, jossa yhteisön passitusta koskevat muodollisuudet suoritetaan

— 4 kappale, jonka määrätoimipaikka säilyttää yhteisön passituksen päätyttyä

— 5 kappale, joka on yhteisön passitusmenettelyssä käytettävä palautuskappale

— 7 kappale, jota käytetään määräjäsenvaltion tilastollisiin tarkoituksiin.

4 Soveltamisasetuksen liite 37 sisältää lisäksi täsmennyksiä, jotka koskevat yhteisön passitusta koskevien lomakkeiden eri kohtia. Lomakkeen kohdan 18 osalta todetaan seuraavaa:

"18. Lähdettäessä käytettävän kuljetusvälineen tunnistetiedot ja kansallisuus

Tämä kohta — — on pakollinen yhteisön passitusmenettelyä sovellettaessa.

Merkitään tunnistetiedot, esimerkiksi sen/niiden kuljetusvälineen (-välineiden) (kuorma-auto, alus, rautatievaunu, lentokone), johon (joihin) tavarat on välittömästi lastattu vienti- tai passitusmuodollisuuksia suoritettaessa, rekisterinumero (-numerot) tai nimi, ja sen jälkeen tämän kuljetusvälineen kansallisuus (tai jos on useampia kuljetusvälineitä, kokonaisuutta liikuttavan kuljetusvälineen kansallisuus) tätä varten määrätyn yhteisön koodin mukaisesti. Jos esimerkiksi käytetään vetoajoneuvoa ja perävaunua, joilla on eri rekisterinumero, merkitään vetoajoneuvon ja perävaunun rekisterinumero sekä vetoajoneuvon kansallisuus.

— —"

5 Soveltamisasetuksen 350 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, että tavarat on kuljetettava T1-asiakirjan kappaleilla, jotka on esitettävä aina tulliviranomaisten niitä pyytäessä. Soveltamisasetuksen 356 artiklassa täsmennetään tältä osin seuraavaa:

"1. Tavarat ja T1-asiakirja on esitettävä määrätoimipaikassa.

2. Määrätoimipaikan on merkittävä suoritetut tarkastukset T1-asiakirjaan, lähetettävä yksi kappale viipymättä lähtötoimipaikkaan ja säilytettävä toinen kappale.

3. Yhteisön passitus voidaan päättää muussa kuin T1-asiakirjassa määrätyssä toimipaikassa. Tästä toimipaikasta tulee tällöin määrätoimipaikka.

— —"

6 Soveltamisasetuksen 358 artiklan mukaan jokainen jäsenvaltio voi määrätä yhden tai useamman keskuselimen, joihin määräjäsenvaltion toimivaltaisten toimipaikkojen on palautettava asiakirjat.

7 Soveltamisasetuksen 398 artiklassa säädetään, että jokaisen jäsenvaltion tulliviranomaiset voivat antaa 399 artiklassa säädetyt edellytykset täyttävälle henkilölle, jäljempänä "hyväksytty lähettäjä", joka aikoo suorittaa yhteisön passituksia, luvan olla esittämättä lähtötoimipaikassa tavaroita tai niitä koskevaa yhteisön passitusilmoitusta.

8 Mainitun asetuksen 402 artiklan 1 kohdan mukaan hyväksytyn lähettäjän on viimeistään tavaroiden lähetyshetkellä täydennettävä asianmukaisesti täytettyä yhteisön passitusilmoitusta. Saman artiklan 2 kohdassa todetaan, että lähetyksen jälkeen T1-asiakirjan 1 kappale on viipymättä lähetettävä lähtötoimipaikkaan; muut kappaleet on toimitettava tavaroiden mukana.

9 Soveltamisasetuksen 349 artiklan 1 kohdassa säädetään, että pääsääntöisesti tavaroiden tunnistaminen on varmistettava sinetöinnillä. Saman artiklan 4 kohdassa todetaan kuitenkin, että lähtötoimipaikka voi luopua sinetöinnistä, jos muut mahdolliset tunnistamistoimenpiteet huomioon ottaen T1-asiakirjassa tai täydentävissä asiakirjoissa oleva tavaran kuvaus mahdollistaa niiden tunnistamisen.

10 Tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tuontitullivelka syntyy, kun tuontitullien alainen tavara siirretään säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta. Mainitun artiklan 3 kohdassa todetaan, että velallisiin kuuluu tarvittaessa henkilö, jonka on täytettävä velvollisuudet, jotka johtuvat sen tullimenettelyn käyttämisestä, johon tavara on asetettu.

2. Tuonti- tai vientitullien palauttamista tai peruuttamista koskevat säännöt

11 Tullikoodeksin 239 artiklassa säädetään, että tuonti- tai vientitullit voidaan palauttaa taikka peruuttaa tilanteissa, jotka johtuvat olosuhteista, joissa ei voida osoittaa asianomaisen syyllistyneen vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin.

12 Mainitussa 239 artiklassa säädettyä on täsmennetty ja kehitetty soveltamisasetuksella ja erityisesti sen 899–909 artiklalla. Soveltamisasetuksen 905 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos kansallinen tulliviranomainen ei voi 899 artiklan perusteella tehdä päätöstä ja jos hakemukseen on liitetty todisteita erityistilanteesta, joka johtuu muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista, jäsenvaltion, johon mainittu viranomainen kuuluu, on lähetettävä tapaus komissiolle ratkaistavaksi.

13 Soveltamisasetuksen — sellaisena kuin se on muutettuna 18.12.1996 annetulla komission asetuksella N:o 12/97 (EYVL 1997, L 9, s. 1) — 905 artiklan 2 kohdan mukaan komissiolle lähetettävien asiakirjojen on sisällettävä kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen täydelliseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot ja lisäksi niiden on sisällettävä palautuksen tai peruutuksen hakijan allekirjoittama selvitys, jossa vahvistetaan, että tämä on voinut tutustua asiakirjoihin, ja josta ilmenee joko, että tällä ei ole mitään lisättävää, tai kaikki tämän tärkeiksi katsomat seikat, jotka on lisättävä asiakirjoihin. Komissio voi pyytää lisätietoja, jos jäsenvaltion toimittamat tiedot osoittautuvat riittämättömiksi siihen, että komissio voisi ratkaista käsiteltävänään olevan asian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista.

14 Soveltamisasetuksen 906 a artiklassa, joka on otettu käyttöön 29.7.1998 annetulla komission asetuksella N:o 1677/98 (EYVL L 212, s. 18), säädetään, että kun komissio

aikoo tehdä palautuksen tai peruutuksen hakijan kannalta kielteisen päätöksen, se antaa tälle milloin tahansa menettelyn aikana kirjallisesti tiedoksi väitteensä ja kaikki asiakirjat, joihin se kyseiset väitteensä perustaa. Hakijan on tällöin esitettävä kantansa kirjallisesti yhden kuukauden määräajassa.

15 Soveltamisasetuksen 907 artikla, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1677/98, kuuluu seuraavasti:

"Tapausta komiteassa tutkimaan kokoontuneista kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa asiantuntijaryhmää kuultuaan komissio tekee päätöksen, jolla vahvistetaan joko se, että tutkittu erityistilanne oikeuttaa palautuksen tai peruutuksen myöntämiseen tai ettei se oikeuta siihen.

Päätös on tehtävä yhdeksässä kuukaudessa päivästä, jona komissio on vastaanottanut 905 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetut asiakirjat. Jos komissio on joutunut pyytämään jäsenvaltiolta lisätietoja ratkaisun tekemiseksi, yhdeksän kuukauden määräaikaa on pidennettävä päivän, jona komissio on lähettänyt lisätietoja koskevan pyynnön, ja päivän, jona komissio on ne vastaanottanut, välillä kuluneen ajan verran.

Kun komissio on 906 a artiklan mukaisesti antanut palautuksen tai peruutuksen hakijalle tiedoksi väitteensä, yhdeksän kuukauden määräaikaa pidennetään päivän, jona komissio on lähettänyt kyseiset väitteet, ja päivän, jona komissio on vastaanottanut asianomaisen henkilön vastauksen, tai vastauksen puuttuessa päivän, jona vastauksen esittämiselle asetettu määräaika päättyy, välisen ajan verran."

16 Soveltamisasetuksen 908 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltainen kansallinen viranomainen tekee ratkaisunsa sille esitetyn hakemuksen osalta komission päätöksen perusteella. Kyseisen asetuksen 909 artiklassa säädetään lopuksi, että jos komissio ei ole tehnyt päätöstään 907 artiklassa säädetyssä määräajassa, kansallisen tulliviranomaisen on annettava myönteinen päätös palautus- tai peruutushakemukseen.

Tosiseikat

Kyseiset yhteisön ulkoista passitusta koskevat toiminnot

17 Kantaja kuului tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Kamstra Shipstores -konserniin, jonka kotipaikka on Delfzijl (Alankomaat) ja joka toimii eri tuotteiden, pääasiallisesti savukkeiden, tukkukaupan alalla. Kantaja, joka on hyväksytylle lähettäjälle myönnetyn luvan haltija, vastasi olennaisilta osin kyseisen toiminnan logistisesta puolesta.

18 Kantaja laati ajanjaksona 16.2.–5.7.1994 11 T1-asiakirjaa, jotka koskivat savukelastien kuljettamista Slovakiaan yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä, jossa kantaja oli passituksesta vastaava.

19 Kyseisissä 11:ssä yhteisön ulkoista passitusta koskevissa toimissa käytettiin seuraavia tulliasiakirjoja:

— T1-asiakirja nro 120228, 16.2.1994

— T1-asiakirja nro 120274, 25.2.1994

— T1-asiakirja nro 120372, 11.3.1994

— T1-asiakirja nro 120404, 19.3.1994

— T1-asiakirja nro 120410, 23.3.1994

— T1-asiakirja nro 120674, 9.5.1994

— T1-asiakirja nro 120697, 16.5.1994

— T1-asiakirja nro 120733, 24.5.1994

— T1-asiakirja nro 120754, 25.5.1994

— T1-asiakirja nro 120936, 28.6.1994

— T1-asiakirja nro 120986, 5.7.1994.

20 Näissä tulliasiakirjoissa savukkeiden lopullisiksi ostajiksi ilmoitettiin Intertrade ja Ikoma, joiden väitettiin olevan Slovakiaan sijoittautuneita yrityksiä. Kantaja ei kuitenkaan ollut suoraan yhteydessä ostajiin, jotka käyttivät komissionsaajan, C:n palveluja. Kantaja oli ollut liikesuhteessa ostotoimeksiannon saaneen komissionsaajan kanssa useiden vuosien ajan. Komissionsaaja seurasi tavarakuljetuksia määrätoimipaikkaan saakka.

21 Kyseisistä toimista yhdeksää ensimmäistä, eli niitä, jotka suoritettiin 16.2.–25.5.1994, koskevissa T1-asiakirjoissa mainittu määrätullitoimipaikka oli Schirndingin tullitoimipaikka (Saksa). Kahden viimeisen toimen eli 28.6. ja 5.7.1994 suoritettujen toimien osalta ilmoitettu määrätoimipaikka oli Philippsreutin tullitoimipaikka (Saksa). Kaikki lähetykset esitettiin kuitenkin Philippsreutin tullitoimipaikassa.

22 Kantaja ilmoitti telekopiolla lähtötoimipaikalle, eli Delfzijlin tullitoimipaikalle, kunkin lähetyksen lastaamisesta, ja tämä puolestaan tavallisesti tarkisti asiakirjat ja tarkasti kuorma-autot lastauspaikalla. Koska Alankomaissa oli 1.4.1994 otettu käyttöön "lähtöä koskevien ennakkoilmoitusten" järjestelmä, Delfzijlin tulliviranomaiset antoivat kuusi viimeksi mainittua asiakirjaa, eli 5.9.–5.7.1994 suoritettuja toimintoja koskevat asiakirjat, Douane Informatie Centrumin (tullin tietokeskus) välityksellä tiedoksi kussakin asiakirjassa mainitulle määrätoimipaikalle. Kyseinen ennakkoilmoituksiin perustuva järjestelmä otettiin Saksassa käyttöön teknisten ongelmien vuoksi vasta vuoden 1994 elokuussa.

23 Kuljetukseen käytettyjen ajoneuvojen rekisterinumero mainittiin ainoastaan T1-asiakirjan 4 kappaleessa, joka oli tarkoitettu määrätoimipaikalle. Näitä rekisterinumeroita ei näin ollen mainittu 1 kappaleessa (lähtöjäsenvaltion viranomaisten haltuun jäävä kappale) eikä 5 kappaleessa (lähtötoimipaikkaan palautettava kappale).

24 Kantaja toimitti kunkin lähetyksen lähdettyä T1-asiakirjan 1 kappaleen lähtötoimipaikkaan, ja muut kappaleet seurasivat kuljetuksen mukana. Kantaja antoi kuorma-auton kuljettajalle frankeerattuja kirjekuoria, joissa oli Coevordenin (Alankomaat) tullimenettelyn päättävän toimipaikan osoite. Nämä kirjekuoret oli tarkoitus antaa määrätoimipaikan viranomaisille, jotta nämä lähettäisivät niitä käyttäen T1-asiakirjan 5 kappaleet menettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan. Asiakirjat esitettiin Philippsreutin tullitoimipaikassa, mutta kyseisen toimipaikan tullimies Mauritz ei kuitenkaan käyttänyt mainittuja kirjekuoria eikä näin ollen lähettänyt suoraan postitse T1-asiakirjojen 5 kappaleita menettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan. Näitä passitusasiakirjoja ei myöskään lähetetty virallista tietä, eli Saksan viranomaisten keskuselimen ja Alankomaiden keskuspaluuosoitteen kautta. Mauritz itse asiassa palautti passitusasiakirjojen 5 kappaleet komissionsaajana toimineelle C:lle tai kuorma-auton kuljettajalle, jotka sitten veivät ne takaisin Alankomaihin ja palauttivat kantajalle. Kantaja toimitti ne sitten menettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan telekopiona ja postitse.

25 Mauritz varusti kyseiset yhteisön passitukseen liittyvät 11 asiakirjaa Saksan tullin alkuperäisellä leimalla. Näiden asiakirjojen numeroita ei kuitenkaan ole löydetty Saksan tullin rekistereistä. Tulliasiakirjoihin lyötyjä leimoja ja niissä ilmoitettuja Saksan tullin numeroita ei nimittäin ole rekisteröity savukkeiden viennin ja siihen liittyvien T1-tulliasiakirjojen osalta, vaan muiden tavaroiden ja muiden tulliasiakirjojen osalta. Siitä, ettei savukelasteja ollut kirjattu Philippsreutin tullitoimipaikan rekisteriin, seurasi muun muassa se, etteivät Saksan viranomaiset ilmoittaneet vuoden 1994 tammikuusta alkaen käytössä olleen keskinäisen tiedonantojärjestelmän mukaisesti tšekkiläisille viranomaisille siitä, että kyseisten lastien piti olla matkalla Tšekin tasavaltaan.

26 Alankomaiden viranomaisten, muun muassa Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienstin (verotarkastusyksikkö, jäljempänä FIOD) suorittamassa tutkimuksessa ilmeni tämän jälkeen, ettei edellä mainittuja kuljetusasiakirjoja ollut asianmukaisesti selvitetty. Kyseistä tutkimusta koskeva kertomus on päivätty 30.12.1996 (jäljempänä FIOD:n kertomus).

27 Saksalainen tullimies Mauritz ja entinen tšekkiläinen tullimies Sykora on tuomittu Saksassa rikoksista muun muassa sillä perusteella, että he olivat osallistuneet asiakirjojen väärentämiseen. Kaksi muuta henkilöä, nimiltään Chovan ja Sanda, tuomittiin Tšekin tasavallassa osallisuudestaan savukkeiden salakuljetustoimintaan (Prahan Vinchní Soudin (ylempi tuomioistuin) 30.11.2004 antama tuomio). Alankomaiden viranomaiset aloittivat henkilöiden B. ja FB., jotka ovat kantajan työntekijöitä, osalta esitutkinnan, jossa pyrittiin selvittämään heidän mahdollinen osallisuutensa kyseiseen savukkeiden salakuljetukseen. Tämä menettely kuitenkin päätettiin tuloksettomana. Suoritetuissa tutkimuksissa ilmeni myös lopuksi, ettei Intertradea ja Ikomaa, jotka kyseisiä toimintoja koskevissa asiakirjoissa ilmoitettiin ostajiksi, ollut rekisteröity Slovakiassa paikalliseen kaupparekisteriin.

Hallinnollinen menettely

28 Alankomaiden viranomaiset vaativat 15.3.1995 kantajalta tuontitulleina 4 006 168,20 Alankomaiden guldenia (NLG). Viranomaiset katsoivat muun muassa, ettei kyseisiä tavaroita ollut esitetty määrätoimipaikassa ja ettei passitusmenettelyä ollut niiden osalta asianmukaisesti tehty. Alankomaiden viranomaisten mukaan tällainen siirtäminen pois tullivalvonnasta aiheutti tuontitullivelan syntymisen tullikoodeksin 203 artiklan mukaisesti. Kantaja valitti tästä tullien perimistä koskevasta päätöksestä kansallisiin tuomioistuimiin. Tuomioistuimissa käydyssä oikeudenkäynnissä Alankomaiden viranomaiset vähensivät tuontitulleina vaaditun määrän 2 293 042,50 NLG:iin.

29 Kantaja esitti 15.12.1997 Alankomaiden viranomaisille tuontitullien peruuttamista koskevan hakemuksen. Nämä puolestaan saattoivat 8.2.1999 kyseisten tullien peruuttamista koskevan hakemuksen komission käsiteltäväksi, kuitenkin siten, etteivät ne tätä ennen antaneet kantajalle mahdollisuutta tutustua kaikkiin asiaa

koskeviin asiakirjoihin. Komissio ilmoitti 10.5.1999 kantajalle, että koska tämä ei ollut voinut tutustua kaikkiin asiakirjoihin, se aikoi todeta, ettei kyseistä peruutushakemusta otettaisi tutkittavaksi. Kantaja sai viimein vuoden 2000 helmikuussa oikeuden tutustua kaikkiin Alankomaiden viranomaisten tältä osin laatimiin asiakirjoihin. Kantaja toimitti 2.5.2000 kyseisille viranomaisille mainittuja asiakirjoja koskevat huomautuksensa.

30 Alankomaiden viranomaiset saattoivat 22.5.2000 päivätyllä ja 29.5.2000 saapuneella kirjeellä komission käsiteltäväksi uuden tuontitullien peruuttamista koskevan hakemuksen. Tämä hakemus käsiteltiin menettelyssä, jonka viitenumero on REM 09/00 ja joka on käsiteltävänä olevan kanteen kohteena.

31 Komissio pyysi 27.10.2000 Alankomaiden viranomaisia toimittamaan lisätietoja. Komissio esitti viisi kysymystä, ja mainittujen viranomaisten vastaukset näihin kysymyksiin toimitettiin komissiolle 23.4.2001 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin vastaanotetuksi 4.5.2001.

32 Kantaja pyysi 3.4.2001 päivätyllä kirjeellä komissiota vahvistamaan, että sen peruutushakemuksen käsittelyä varten säädetty yhdeksän kuukauden määräaika oli päättynyt ja että Alankomaiden viranomaiset tekisivät hakemuksen osalta myönteisen päätöksen. Komissio ilmoitti 4.4.2001 kantajalle, että määräaikaa oli pidennetty sillä perusteella, että se oli 27.10.2000 toimittanut Alankomaiden viranomaisille lisätietoja koskevan pyynnön.

33 Alankomaiden tulliviranomaiset ilmoittivat 23.4.2001 kantajalle määräajan pidentämisestä ja ilmoittivat tälle, ettei se tässä vaiheessa voisi saada tietoonsa komission esittämiä kysymyksiä mutta että se voisi saada ne tietoonsa siinä tapauksessa, että komissio aikoisi hylätä hakemuksen.

34 Komissio pyysi 13.6.2001 päivätyllä kirjeellä Alankomaiden viranomaisia toimittamaan sille FIOD:n kertomuksen. Alankomaiden viranomaiset ilmoittivat kantajalle 5.7.2001 tästä toisesta lisätietoja koskevasta pyynnöstä ja määräajan uudesta pidentämisestä. Alankomaiden viranomaiset toimittivat FIOD:n kertomuksen komissiolle 23.7.2001 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin vastaanotetuksi 2.8.2001.

35 Komissio ilmoitti 21.9.2001 päivätyllä kirjeellä kantajalle, että se aikoi tehdä kantajan tekemän peruutushakemuksen osalta kielteisen päätöksen, ja se ilmoitti täsmällisesti ne syyt, joiden vuoksi se vastusti hakemusta. Komissio ilmoitti kantajalle, että tällä oli kuukauden ajan mahdollisuus tutustua asiakirjojen niihin osiin, jotka eivät olleet luottamuksellisia, eli 22.5.2000 päivättyyn tullien peruuttamista koskevaan hakemukseen ja sen liitteisiin, sellaisina kuin Alankomaiden viranomaiset olivat kyseiset asiakirjat toimittaneet, ja FIOD:n kertomuksen jäljennökseen.

36 Kantaja otti 3.10.2001 puhelimitse yhteyttä komissioon ja pyysi siltä, että se saisi tutustua kaikkiin asiakirjoihin. Kantaja esitti tämän jälkeen saman pyynnön Alankomaiden viranomaisille, jotka lähettivät 11.10.2001 päivätyssä kirjeessään kantajalle FIOD:n kertomuksen, vastauksensa komission ensimmäiseen, 27.10.2000 päivättyyn tietoja koskevaan pyyntöön sekä komission toisen, 13.6.2001 päivätyn tietoja koskevan pyynnön ja kyseisten viranomaisten vastauksen tähän viimeksi mainittuun pyyntöön. Komissio lähetti 12.10.2001 kantajalle vastauksena kantajan samana päivänä esittämään uuteen pyyntöön täydellisen luettelon hallussaan olevista asiakirjoista.

37 Kantaja otti 17.10.2001 päivätyssä kirjeessään, jonka komissio vastaanotti samana päivänä, kantaa komission esittämiin väitteisiin.

38 Komissio kuuli Alankomaiden viranomaisten pyynnöstä 9.11.2001 tullikoodeksikomiteassa kokoontuneista kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa asiantuntijaryhmää.

39 Komissio teki 16.11.2001 päätöksen REM 09/00, jossa se totesi, ettei tuontitullien peruuttaminen ollut perusteltua (jäljempänä kanteen kohteena oleva päätös). Alankomaiden viranomaiset ilmoittivat 14.12.2001 kantajalle, että tullien peruuttamista koskeva hakemus oli hylätty.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

40 Kantaja nosti käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 22.2.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä.

41 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimenpiteenä komissiota esittämään tiettyjä asiakirjoja ja molempia asianosaisia vastaamaan kirjallisesti tiettyihin kysymyksiin. Asianosaiset toimivat näiden kehotusten mukaisesti määräajassa.

42 Kantaja on kirjelmissään ilmoittanut aikovansa esittää yksityiskohtaista näyttöä kaikkien väitteidensä tueksi. Se on erityisesti esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, että tämä kuulisi todistajina Alankomaiden tullin virkamiehiä.

43 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 1.3.2005 pidetyssä istunnossa.

44 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa kanteen kohteena olevan päätöksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

45 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

46 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi ensinnäkin kanneperusteeseen, joka koskee tuontitullien peruuttamista koskevan menettelyn rikkomista ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista, toiseksi kanneperusteeseen, joka koskee sitä, ettei kyse ole ollut tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitetusta ilmeisestä laiminlyönnistä, ja kolmanneksi kanneperusteeseen, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Istunnossa kantaja on vedonnut vielä neljänteen kanneperusteeseen, joka koskee sitä, ettei tullivelkaa, jonka peruuttamista koskeva pyyntö on hylätty kanteen kohteena olevalla päätöksellä, ole olemassa.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee tuontitullien peruuttamista koskevan menettelyn rikkomista ja oikeusvarmuuden loukkaamista

47 Kantaja huomauttaa, että soveltamisasetuksen 907 artiklan mukaan komission päätös on tehtävä yhdeksässä kuukaudessa siitä, kun kansalliset viranomaiset ovat toimittaneet sille asiakirjat, ja että tätä määräaikaa voidaan pidentää ainoastaan sillä perusteella, että kansallisille viranomaisille toimitetaan lisätietoja koskeva pyyntö ja hakijalle annetaan tiedoksi komission väitteet.

48 Kantaja väittää, ettei tätä määräaikaa ole noudatettu käsiteltävänä olevassa asiassa. Kantaja nimittäin riitauttaa tässä yhteydessä toteutettujen määräajan pidennysten pätevyyden. Kantaja toteaa näin ollen ensiksi, että komissio on jättänyt varoittamatta sitä määräajan pidentämisestä ja näin toimiessaan loukannut oikeusvarmuuden periaatetta, toiseksi, ettei se ole antanut riittävän ajoissa kantajalle mahdollisuutta tutustua lisätietoja koskeviin pyyntöihin ja niihin annettuihin vastauksiin, kolmanneksi, että komissio on liian myöhään antanut sille mahdollisuuden tutustua kaikkiin asiakirjoihin, neljänneksi, että ne ajat, jotka kuluivat siitä, kun Alankomaiden viranomaiset lähettivät vastaukset, siihen, kun komissio vastaanotti ne, olivat liian pitkät, ja viidenneksi, että sitä aikaa, jonka kyseiset viranomaiset käyttivät antaakseen FIOD:n kertomuksen tiedoksi, ei voida perustella. Kantaja esittää kuudenneksi väitteen, joka koskee viivyttelyä tullien peruuttamista koskevan hakemuksen käsittelyssä.

49 Komissio väittää, että se on noudattanut soveltamisasetuksen 907 artiklassa säädettyä yhdeksän kuukauden määräaikaa ja ettei hallinnolliseen menettelyyn liity minkäänlaista sääntöjenvastaisuutta.

1. Väite, joka koskee määräajan pidentämistä koskevan varoituksen puuttumista ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista

— Asianosaisten lausumat

50 Kantaja väittää, että komissio on jättänyt varoittamatta sitä ajoissa kahden Alankomaiden viranomaisille lähetettävän lisätietoja koskevan pyynnön laatimisesta ja näin ollen päätöksen tekemiselle varatun määräajan pidentämisestä.

51 Kantaja väittää, että koska päätöksen tekemistä varten asetettu määräaika palvelee pääasiallisesti tullien peruuttamista hakevan hakijan etuja ja oikeuksia, kyseistä määräaikaa ei voida pidentää ilman, että hakijalle ilmoitetaan välittömästi pidentämisestä ja sen perusteesta. Kantaja huomauttaa, että soveltamisasetuksen 907 artiklan toisessa kohdassa selvästi ja täsmällisesti säädetyn yhdeksän kuukauden määräajan tarkoituksena on nimittäin taata peruutuksen hakijan oikeudellinen asema, ja se väittää, että ellei hakijalle ole ilmoitettu pätevästä määräajan pidentämisestä, sille voi mainitun määräajan päättyessä syntyä varmuus siitä, että peruutus on hyväksytty. Kantaja toteaa lisäksi, että koska se ei kyseisen määräajan kuluessa saanut komissiolta minkäänlaista varoitusta, kantaja katsoi, että komissio oli luopunut päätöksen tekemisestä. Se, että kanteen kohteena oleva päätös on myöhemmin tehty, merkitsee kantajan mukaan näin ollen sitä, että on loukattu oikeusvarmuuden periaatetta, jonka tarkoituksena on taata niiden tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan (asia C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996, Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta).

52 Komissio huomauttaa, että soveltamisasetuksen 905 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa säädetään selvästi, että menettelyä, joka koskee tullien peruuttamista kohtuussyistä, voidaan pidentää, ja ettei komissiota kyseisen asetuksen yhdessäkään säännöksessä velvoiteta ilmoittamaan peruutuksen hakijalle tähän liittyvästä lisätietoja koskevasta pyynnöstä ja näin ollen määräajan pidentämisestä. Komissio

toteaa myös, ettei asianomaiselle anneta soveltamisasetuksen 907 artiklassa näin ollen minkäänlaisia takeita siitä, että se saa päätöksen yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun sen asiakirjat on vastaanotettu. Kantaja ei näin ollen komission mukaan voi vedota siihen, ettei se yhdeksän kuukauden kuluessa ollut saanut Alankomaiden viranomaisilta tai komissiolta tietoja, katsoakseen, että kyseinen määräaika oli päättynyt, ja luottaakseen näin ollen soveltamisasetuksen 909 artiklan nojalla siihen, että sen tekemä peruuttamista koskeva hakemus hyväksyttäisiin.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että oikeussäännöt ovat selkeitä ja täsmällisiä, ja kyseisen periaatteen tarkoituksena on taata niiden tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan (ks. em. asia Duff, tuomion 20 kohta ja asia T-229/94, Deutsche Bahn v. komissio, tuomio 21.10.1997, Kok. 1997, s. II-1689, 113 kohta).

54 Soveltamisasetuksen 907 artiklan toisessa kohdassa säädetään, että komission päätös on tehtävä yhdeksässä kuukaudessa päivästä, jona komissio on vastaanottanut peruutusta koskevaan hakemukseen liittyvät asiakirjat. Kyseisessä säännöksessä todetaan kuitenkin myös, että jos komissio on joutunut pyytämään jäsenvaltiolta lisätietoja ratkaisun tekemiseksi, yhdeksän kuukauden määräaikaa on pidennettävä päivän, jona komissio on lähettänyt lisätietoja koskevan pyynnön, ja päivän, jona komissio on vastaanottanut kansallisten viranomaisten vastauksen, välillä kuluneen ajan verran.

55 Mainitusta 907 artiklasta ilmenee näin ollen riidattomasti, että määräaikaa, joka komissiolla on käytettävissään päätöksen tekemiseksi, voidaan pidentää. Kantaja ei näin ollen voinut olla epätietoinen siitä, että menettely saatettaisiin keskeyttää. Lisäksi on todettava, ettei tullikoodeksissa tai soveltamisasetuksessa kummassakaan säädetä, että asianomaiselle olisi viipymättä ilmoitettava siitä, että komissio laatii kansallisille viranomaisille lähetettyjä lisätietoja koskevia pyyntöjä. Tällaista

velvollisuutta ei erityisesti ole johdettavissa soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdasta tai 906 a artiklasta (ks. jäljempänä 61 ja 62 kohta). Tästä seuraa, ettei kantaja huolimatta siitä, ettei sille ollut ilmoitettu kyseisen määräajan pidentämisestä, voinut pelkästään sen perusteella, että yhdeksän kuukauden määräaika oli kulunut, tulla vakuuttuneeksi siitä, että sen tekemä peruuttamista koskeva hakemus oli hyväksytty. Lopuksi on huomautettava, että saatuaan kantajan 3.4.2001 päivätyn kirjeen komissio joka tapauksessa ilmoitti kantajalle heti 4.4.2001 määräajan pidentämisestä.

56 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä.

2. Väite, jonka mukaan kantajalle ei ole ajoissa toimitettu lisätietoja koskevia pyyntöjä

— Asianosaisten lausumat

57 Kantaja väittää, ettei komissio ole antanut sille mahdollisuutta saada tietoonsa kansallisille viranomaisille lähetettyjä lisätietoja koskevia pyyntöjä ja niihin annettuja vastauksia. Kantaja toteaa, että sille ilmoitettiin 27.10.2000 päivätystä pyynnöstä vasta 4.4.2001 eli sen jälkeen, kun se lähetti komissiolle 3.4.2001 päivätyn kirjeen. Vastaavasti se toteaa, että Alankomaiden viranomaiset ilmoittivat sille vasta 5.7.2001 siitä, että komissio oli 13.6.2001 pyytänyt uusia tietoja. Lisäksi kantaja väittää, että komissio antoi sille mahdollisuuden tutustua tietoja koskevien pyyntöjen sisältöön ja Alankomaiden viranomaisten vastauksiin vasta 11.10.2001.

58 Kantaja väittää, että soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdasta ja 906 a artiklasta sekä kontradiktorisesta periaatteesta seuraa, että hakijalle on ilmoitettava tullien peruuttamista koskevan menettelyn tilasta missä tahansa vaiheessa ja että hakijalla on oltava mahdollisuus tutustua komission ja kansallisten viranomaisten välillä vaihdettujen asiakirjojen sisältöön jo siinä vaiheessa, kun tietoja koskevia pyyntöjä esitetään tai kun vastaukset toimitetaan.

59 Se, että asiakirjoihin voidaan tutustua ajoissa, ei kantajan mukaan rajoitu niihin vaiheisiin, joissa kansalliset viranomaiset valmistelevat asiakirjat ja komissio toimittaa alustavan kielteisen kantansa peruuttamiseen. Kantaja toteaa ensinnäkin, että jos hakija voisi ilmaista mielipiteensä ainoastaan niistä asiakirjoista, jotka on alun perin toimitettu komissiolle, sen oikeudet riippuisivat siitä, ovatko kansallisten viranomaisten lähettämät asiakirjat täydellisiä, mikä merkitsisi vaaraa siitä, että kansalliset viranomaiset voisivat käyttää menettelyä väärin, vieläpä yhteistoiminnassa komission kanssa. Kantaja täsmentää tältä osin, että Alankomaiden viranomaisten komissiolle toimittamat asiakirjat olivat puutteelliset, koska komission on pitänyt kaksi kertaa pyytää lisätietoja. Toiseksi kantajan mukaan ei riitä, että se on voinut esittää huomautuksensa asiakirjoista siinä vaiheessa, kun komissio oli jo tehnyt väliaikaisen päätöksen peruuttamista koskevasta hakemuksesta, koska kantajan oikeuksia olisi kunnioitettu ainoastaan siinä tapauksessa, että se olisi voinut esittää kantansa ajoissa.

60 Komissio toteaa, että vaikka se on velvollinen varmistamaan sen, että asianomainen voi käyttää puolustautumisoikeuksiaan ennen kuin komissio tekee päätöksensä, se ei ole millään tavalla velvollinen huolehtimaan siitä, että asianomainen on jatkuvasti ajan tasalla kaikkien niiden vaiheiden osalta, jotka edeltävät sen päätöksentekoa. Komissio huomauttaa kuitenkin, että silloin kun — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — hakija sitä pyytää, se ilmoittaa tälle sen nimissä esitetyn hakemuksen käsittelyn vaiheesta.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

61 Soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden komissiolle lähettämien asiakirjojen on sisällettävä kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen täydelliseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot ja lisäksi niiden on sisällettävä palautuksen tai peruutuksen hakijan allekirjoittama selvitys, jossa vahvistetaan, että tämä on voinut tutustua asiakirjoihin, ja josta ilmenee joko, että tällä ei ole mitään lisättävää, tai kaikki tämän tärkeiksi katsomat seikat, jotka on lisättävä asiakirjoihin. Tässä järjestelmässä peruuttamista vaativalla talouden toimijalla, joka ei välttämättä ole ollut mukana niiden asiakirjojen valmistelussa, jotka kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat lähettäneet komissiolle, on mahdollisuus tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi hallintomenettelyn ensimmäisen vaiheen aikana, joka käydään jäsenvaltiossa (asia T-290/97, Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomio 18.1.2000, Kok. 2000, s. II-15, 44 kohta). Tällä säännöksellä ei luoda velvollisuutta siihen, että asianomaiselle on toimitettava tietoa ja annettava välittömästi tiedoksi sellaiset tietoja koskevat pyynnöt, jotka komissio osoittaa kansallisille viranomaisille menettelyn toisessa vaiheessa, joka tapahtuu komissiossa. Tältä osin on todettava, että toisin kuin kantaja esittää, se, että komissio pitää tietojen pyytämistä tarpeellisena, ei merkitse sitä, että asiakirjat olisivat epätäydellisiä, vaan ainoastaan sitä, että se pitää asianmukaisena täydentävien seikkojen esittämistä, jotta se voi — kuten soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdan kolmannessa kohdassa todetaan — ratkaista käsiteltävänään olevan asian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista.

62 Soveltamisasetuksen 906 a artiklassa puolestaan säädetään, että kun komissio aikoo tehdä peruutuksen hakijan kannalta kielteisen päätöksen, se antaa tälle kirjallisesti tiedoksi väitteensä ja kaikki asiakirjat, joihin se kyseiset väitteensä perustaa. Kuten tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee, kyseinen tiedottamista ja tiedoksiantoa koskeva velvollisuus syntyy vasta siinä tilanteessa, että komissio on peruuttamista koskevaa hakemusta tutkittuaan tehnyt sen osalta alustavan kielteisen johtopäätöksen. Kyseisestä säännöksestä ei näin ollen seuraa, että komissio olisi velvollinen pitämään asianomaisen jatkuvasti ajan tasalla menettelyn kulusta.

63 Näin ollen on pääteltävä, ettei tullilainsäädännössä säädetä siitä, että asianomaiselle olisi viipymättä ilmoitettava siitä, että komissio on lähettänyt kansallisille viranomaisille osoitettuja lisätietoja koskevia pyyntöjä, tai näihin pyyntöihin annetuista vastauksista, eikä siitä, että asianomaiselle olisi välittömästi annettava tiedoksi tällaisen yhteydenpidon sisältö.

64 Lisäksi on vielä huomautettava, että kantaja on käsiteltävänä olevassa asiassa saanut menettelyn kuluessa riittävästi tietoa mainituista lisätietoja koskevista pyynnöistä ja että sillä on ollut mahdollisuus esittää tehokkaasti kantansa. Ensimmäinen tietoja koskeva pyyntö on päivätty 27.10.2000, ja kantaja sai tiedon siitä 4.4.2001; Alankomaiden viranomaisten vastaus lähetettiin komissiolle 23.4.2001. Toisesta pyynnöstä, joka on päivätty 13.6.2001, puolestaan ilmoitettiin kantajalle 5.7.2001; Alankomaiden viranomaiset vastasivat siihen 23.7.2001. Kantaja sai tietoonsa näiden pyyntöjen ja niihin annettujen vastausten sisällön 11.10.2001, ja se otti kantaa komission väitteisiin 17.10.2001, eli ennen kuin kanteen kohteena oleva päätös tehtiin 16.11.2001.

65 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä.

3. Väitteet, jotka koskevat sitä, että mahdollisuus tutustua asiakirjoihin on annettu liian myöhään ja ettei mahdollisuutta ole annettu kaikkien asiakirjojen osalta

— Asianosaisten lausumat

66 Kantaja huomauttaa, että kun komissio antoi sille 21.9.2001 päivätyllä kirjeellä tiedoksi peruuttamista koskevat väitteensä, se ei toimittanut sille aineellisesti kaikkia

asiakirjoja, joihin nämä väitteet perustuivat. Kantajan mukaan se, että kyseiset asiakirjat on tällä tavoin jätetty luovuttamatta, merkitsee soveltamisasetuksen 906 a artiklan rikkomista. Kantaja väittää, että päätöksen tekemistä koskevaa määräaikaa ei näin ollen ole pidennetty, koska sillä ei ole täysimääräistä mahdollisuutta tukeutua kontradiktoriseen periaatteeseen. Kantajan mukaan lopuksi se, että Alankomaiden viranomaiset ovat 11.10.2001 antaneet sille tiedoksi osan komission kanssa käymästään kirjeenvaihdosta, ei ole riittävää, jotta käsiteltävänä olevassa asiassa olisi varmistettu kontradiktorisen periaatteen noudattaminen. Kantaja täsmentää, etteivät Alankomaiden viranomaiset toimittaneet sille komission ensimmäistä lisätietoja koskevaa pyyntöä, joka on päivätty 27.10.2000.

67 Kantaja väittää toissijaisesti, että vaikka komissio ei ollut velvollinen toimittamaan sille aineellisesti kaikkia asiakirja-aineistoon kuuluvia asiakirjoja, kantajalla oli joka tapauksessa oikeus tutustua kaikkiin kyseisen asiakirja-aineiston asiakirjoihin, mukaan lukien sellaiset asiakirjat, joita komissio ei pitänyt merkityksellisinä. Komissio antoi sille mahdollisuuden tutustua kaikkiin asiakirjoihin kuitenkin vasta 12.10.2001, jolloin kantaja sai tietoonsa luettelon kaikista asiakirjoista, jotka se saattoi pyytää nähtäväkseen.

68 Kantaja toteaa myös, että kuten Alankomaiden viranomaisten komissiolle 23.4.2001 lähettämästä kirjeestä ilmenee, komissio on esittänyt mainituille viranomaisille myös kyseistä hakemusta koskevia suullisia kysymyksiä tullikoodeksikomitean 20.9.2000 pidetyssä kokouksessa. Joitakin näistä kysymyksistä ja niihin annetuista vastauksista ei kantajan mukaan ole saatettu kirjalliseen muotoon, joten kantaja ei ole voinut saada niitä tietoonsa eikä esittää niitä koskevia huomautuksia. Kantaja on istunnossa väittänyt, että komissio on myös loukannut sen puolustautumisoikeuksia sillä perusteella, ettei se antanut kantajalle mahdollisuutta esittää huomautuksia kyseistä peruutushakemusta tullikoodeksikomiteassa tutkimaan kokoontuneista kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvan asiantuntijaryhmän 9.11.2001 pidetyssä kokouksessa ja koska se ei ilmoittanut kantajalle käytyjen keskustelujen sisällöstä ja koska se ei antanut kantajalle tiedoksi komitean hyväksymää lausuntoa tai kyseisen kokouksen pöytäkirjaa.

69 Lopuksi kantaja esittää, ettei Alankomaiden viranomaisilla ollut ilman kantajan lupaa esittää rikosoikeudellisessa esitutkintamenettelyssä laadittuja pöytäkirjoja, koska se olisi ristiriidassa oikeudenkäynnin moitteetonta kulkua koskevan periaatteen kanssa.

70 Komissio huomauttaa, että kaikki tosiseikat, jotka olivat sen päätöksen perustana, ilmenivät jo niistä asiakirjoista, jotka Alankomaiden viranomaiset saattoivat sen käsiteltäväksi 22.5.2000 ja joihin kantajalla oli mahdollisuus tutustua. Komissio toteaa lisäksi, että kantajalla oli mahdollisuus tutustua kaikkiin asiakirjoihin 21.9.2001 alkaen mutta että sen asianajaja ei halunnut ottaa tätä mahdollisuutta huomioon ennen kuin hän oli nähnyt tyhjentävän luettelon asiakirja-aineistoon sisältyvistä asiakirjoista. Tällainen pyyntö on komission mukaan epätavallinen eikä se perustu mihinkään yhteisön tullilainsäädännön säännökseen, koska komissio velvoitetaan soveltamisasetuksen 906 a artiklassa ainoastaan antamaan hakijalle mahdollisuus tutustua niihin asiakirjoihin, joihin se perustaa väitteensä. Puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevan periaatteen noudattaminen edellyttää komission mukaan ainoastaan sitä, että asianomainen voi tehokkaasti ilmaista näkemyksensä niistä seikoista, joita komissio on pitänyt asianomaiselle epäedullisina ja joihin se on perustanut peruuttamista koskevasta hakemuksesta tekemänsä päätöksen, mutta se ei näin ollen edellytä sitä, että komissio antaa omasta aloitteestaan mahdollisuuden tutustua kaikkiin asiakirjoihin, jotka mahdollisesti saattavat liittyä käsiteltävänä olevaan asiaan. Komission mukaan asianomaisen asiana on näin ollen pyytää mahdollisuutta tutustua tarpeellisina pitämiinsä asiakirjoihin, koska toimielimet eivät ole velvollisia antamaan spontaanisti kyseistä mahdollisuutta kaikkiin niihin asiakirjoihin, jotka jollakin tavalla liittyvät asian asiayhteyteen (asia T-205/99, Hyper v. komissio, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. II-3141, 63 ja 64 kohta).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 Kantaja on väittänyt, että kun komissio on lähettänyt sille peruutushakemusta koskevat väitteensä, se ei ole aineellisesti toimittanut sille niitä asiakirjoja, joihin kyseiset väitteet perustuivat, vaan tyytyi ilmoittamaan sille sellaisten asiakirjojen

olemassaolosta, joihin sillä oli mahdollisuus tutustua, ja tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että soveltamisasetuksen 906 a artiklassa säädetään ainoastaan, että komissiolla on velvollisuus antaa peruutuksen hakijalle tiedoksi kaikki asiakirjat, joihin se perustaa väitteensä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo näin ollen, että komissio on riittävällä tavalla täyttänyt tämän velvollisuuden, kun se on asettanut asiakirja-aineistoon sisältyvät asiakirjat kantajan käytettäviksi (ks. vastaavasti asia T-36/91, ICI v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. II-1847, 99 kohta).

72 Sen osalta, mihin asiakirja-aineistoon kuuluviin asiakirjoihin hakijalla on oltava mahdollisuus tutustua, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä komission näkemystä siitä, että komission on omasta aloitteestaan annettava tiedoksi ainoastaan sellaiset asiakirjat, joihin se on perustanut väitteensä. Vaikka soveltamisasetuksen 906 a artiklassa vaaditaankin ainoastaan, että komissio antaa tiedoksi sellaiset asiakirjat, joihin se perustaa väitteensä, puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate on kuitenkin laajentanut niiden velvollisuuksien laajuutta, jotka tässä säännöksessä asetetaan komissiolle. Kyseinen periaate merkitsee nimittäin sitä, ettei ole yksin komission asiana ratkaista, mitkä asiakirjat ovat hakijan kannalta hyödyllisiä tullien peruuttamista koskevassa menettelyssä. Hallinnolliseen asiakirja-aineistoon saattaa sisältyä asiakirjoja, jotka sisältävät peruuttamisen kannalta edullisia seikkoja ja joita asianomainen saattaa haluta käyttää hakemuksensa tueksi, vaikkei komissio ole niitä käyttänytkään. Hakijalla on näin ollen oltava mahdollisuus tutustua kaikkiin asiakirja-aineistoon kuuluviin eiluottamuksellisiin asiakirjoihin, mukaan lukien niihin, joita ei ole käytetty komission väitteiden perustana (ks. vastaavasti asia T-42/96, Eyckeler & Malt v. komissio, tuomio 19.2.1998, Kok. 1998, s. II-401, 81 kohta ja asia T-50/96, Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomio 17.9.1998, Kok. 1998, s. II-3773, 64 kohta).

73 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että kilpailuoikeuden alalla vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että komission on annettava mahdollisuus tutustua kaikkiin tutkinta-asiakirjoihin, mukaan lukien rikkomista osoittavat ja siitä vapauttavat seikat (asia T-175/95, BASF v. komissio, tuomio 19.5.1999, Kok. 1999, s. II-1581, 45 kohta), vaikkei asianomainen olisi tätä nimenomaisesti pyytänytkään (yhdistetyt asiat T-191/98 ja T-212/98–T-214/98, Atlantic Container Line ym. v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003, s. II-3275, 335–340 kohta). Tätä

oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa myös käsiteltävänä olevassa asiassa (em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 80 kohta ja em. asia Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomion 63 kohta). Tämä velvollisuus on johdonmukainen myös sellaista tullioikeudellista kohtuullistamislauseketta koskevan oikeuskäytännön kehityksen kanssa, jolla pyritään takaamaan täysimääräisesti tuonti- tai vientitullien peruuttamista tai palauttamista koskevan menettelyn kontradiktorinen luonne varmistamalla tehokkaammin puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen. Lopuksi on muistettava, että hakijalla on soveltamisasetuksen 906 a artiklan nojalla ainoastaan yksi kuukausi aikaa esittää kirjallisesti näkemyksensä komission väitteistä. Se, että tätä vaadittaisiin esittämään nimenomainen pyyntö saada mahdollisuus tutustua kaikkiin asiakirjoihin, merkitsisi väistämättä sitä, että määräaikaa, joka hakijalla on käytettävissään huomautustensa valmistelemiseksi ja esittämiseksi, lyheni merkittävästi.

74 Näin ollen on katsottava, että komission on annettava silloin, kun se toimittaa väitteensä, hakijalle mahdollisuus tutkia kaikki asiakirjat, jotka voivat mahdollisesti olla relevantteja peruutus- tai palautushakemuksen tukemiseksi, ja että tätä varten komission on toimitettava hakijalle vähintään sellainen tyhjentävä luettelo asiakirja-aineistoon sisältyvistä ei-luottamuksellisista asiakirjoista, joka sisältää riittävän täsmälliset tiedot, jotta hakija voi sen perusteella arvioida asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena, ovatko kuvaillut asiakirjat sen kannalta mahdollisesti hyödyllisiä.

75 Kantaja on väittänyt, että se on saanut mahdollisuuden tutustua asiakirjoihin liian myöhään ja ettei se ole saanut mahdollisuutta tutustua kaikkiin asiakirjoihin, ja tältä osin on todettava, että komissio on antaessaan väitteensä tiedoksi 21.9.2001 ilmoittanut kantajalle, että tämä saattoi tutustua peruutushakemukseen ja sen liitteisiin, sellaisina kuin Alankomaiden viranomaiset olivat ne toimittaneet, sekä FIOD:n kertomuksen jäljennökseen. Kantaja on 3.10.2001 pyytänyt mahdollisuutta tutustua kaikkiin asiakirja-aineistoon sisältyviin asiakirjoihin. Komissio on 12.10.2001 toimittanut sille täydellisen luettelon asiakirjoista, jotka sillä oli käytettävissään.

76 On todettava, että vaikka komissio ei heti alkuun toimittaessaan väitteitään koskevaa tiedonantoaan antanut kantajalle tiedoksi kaikkia asiakirja-aineistoon sisältyviä

asiakirjoja, käsiteltävänä olevan asian olosuhteet huomioon ottaen on todettava, ettei tämä laiminlyönti ole vaikuttanut kielteisesti puolustautumisoikeuksiin. Oikeudenkäyntiaineistosta nimittäin ilmenee — ja kantaja on tämän myös istunnossa myöntänyt —, että kantaja tiesi jo 21.9.2001 kaikkien niiden asiakirjojen olemassaolosta, jotka sisältyivät komission hallinnolliseen asiakirja-aineistoon, ja että se oli myös tietoinen näiden asiakirjojen sisällöstä neljää asiakirjaa lukuun ottamatta, jotka olivat kaksi komission Alankomaiden viranomaisille lähettämää lisätietoja koskevaa pyyntöä ja näihin annetut vastaukset. Näihinkin asiakirjoihin kantaja on voinut tutustua 21.9.2001 alkaen. Kantaja on lisäksi Alankomaiden viranomaisten 11.10.2001 päivätyssä kirjeessä saanut komission toisen lisätietoja koskevan pyynnön, joka on päivätty 13.6.2001, Alankomaiden viranomaisten ensimmäiseen tietoja koskevaan pyyntöön — jossa toistettiin komission 27.10.2000 esittämät kysymykset kokonaisuudessaan — 23.4.2001 antaman vastauksen sekä näiden viranomaisten toiseen tietoja koskevaan pyyntöön 23.7.2001 antaman vastauksen, joka sisälsi FIOD:n kertomuksen.

77 Kantaja on kuitenkin istunnossa väittänyt, ettei se tuntenut kahden sellaisen asiakirjan sisältöä, jotka myös liittyvät kyseiseen menettelyyn ja jotka ovat komission Alankomaiden viranomaisille lähettämä kirje, jossa se ilmoittaa näille, ettei näiden 8.2.1999 toimittamaa peruutushakemusta otettaisi tutkittavaksi, ja tapausta tullikoodeksikomiteassa tutkimaan kokoontuneiden kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvan asiantuntijaryhmän — jota komission kuuli Alankomaiden viranomaisten 22.5.2000 esittämän pyynnön perusteella 9.11.2001 — lausunto tai pöytäkirja.

78 Komission Alankomaiden viranomaisille lähettämän kirjeen osalta on ensinnäkin muistettava, että kyseisen kirjeen tarkoituksena oli ilmoittaa mainituille viranomaisille siitä, ettei niiden 8.2.1999 toimittamaa peruutushakemusta voinut ottaa tutkittavaksi, koska kantajalla ei ollut etukäteen ollut mahdollisuutta tutustua kaikkiin kyseisten viranomaisten kokoaman asiakirja-aineiston sisältämiin asiakirjoihin. On todettava, että komissio itse ilmoitti 10.5.1999 kantajalle, että se aikoi tästä syystä todeta, ettei peruutushakemusta voinut ottaa tutkittavaksi.

79 Siltä osin kuin kyse on toiseksi tapausta tullikoodeksikomiteassa tutkimaan kokoontuneiden kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvan asiantuntijaryhmän, jota komissio kuuli 9.11.2001, töistä, on hylättävä kantajan väite siitä, että komissio on loukannut puolustautumisoikeuksia, koska se ei ole antanut kantajalle mahdollisuutta esittää huomautuksia kyseisessä kokouksessa ja koska se ei ole ilmoittanut kantajalle kokouksen sisällöstä ja lopputuloksesta. Soveltamisasetuksessa ei nimittäin säädetä peruutuksen hakijan osallistumisesta tullikoodeksikomitean työhön eikä velvollisuudesta ilmoittaa hakijalle kyseisen komitean lausunnosta. On myös todettava, että mainitun ryhmän kuuleminen on peruutusmenettelyn viimeinen vaihe ennen kuin komissio tekee lopullisen päätöksensä. Tämän kuulemisen on tapahduttava sen jälkeen, kun peruutuksen hakijalla on ollut mahdollisuus tutustua asiakirja-aineistoon ja esittää huomautuksensa, koska komitea antaa lausuntonsa sellaisten väitteiden ja asiakirjojen perusteella, jotka jo ovat hakijan tiedossa. Vastaavasti kantajan väitettä siitä, ettei se ole saanut tietoonsa tiettyjen sellaisten keskustelujen sisältöä, jotka komission ja Alankomaiden viranomaisten välillä käytiin tullikoodeksikomitean aikaisemmassa, 20.9.2000 pidetyssä kokouksessa, ei myöskään voida hyväksyä. Kanteen kohteena olevaan päätökseen ei nimittäin sisälly mitään sellaista, minkä perusteella voitaisiin päätellä, että komissio on perustanut hylkäävän päätöksensä sellaisille seikoille, jotka eivät olisi sisältyneet hallinnolliseen asiakirja-aineistoon sisältyviin asiakirjoihin.

80 Tästä seuraa, ettei komissio ole loukannut kantajan oikeutta tutustua asiakirja-aineistoon.

81 Kantaja on myös esittänyt väitteen siitä, että FIOD:n kertomus on toimitettu komissiolle ilman kantajan etukäteen antamaa lupaa, ja tältä osin on riittävää todeta, että kantaja itse on tarkistaessaan Alankomaiden viranomaisten kokoamaa asiakirja-aineistoa valittanut kyseisille viranomaisille 2.5.2000 lähettämässään kirjeessä siitä, että asiakirja-aineisto sisälsi erittäin valikoivia otteita kyseisestä kertomuksesta, vaikka kyseiseen kertomukseen sisältyi lukuisia kantajaa tukevia seikkoja, ja pitänyt välttämättömänä täydentää asiakirja-aineistoa FIOD:n kertomukseen sisältyvillä asiakirjoilla. Lisäksi on vielä todettava, että kansallisten viranomaisten on toimitettava komissiolle kaikki asiakirjat, joilla on merkitystä peruutushakemuksen ratkaisemisen kannalta, ilman että niillä olisi velvollisuutta pyytää etukäteen lupaa asianomaiselta.

82 Kyseiset väitteet on näin ollen hylättävä.

4. Väite, joka koskee viivästystä, joka on tapahtunut Alankomaiden viranomaisten vastausten vastaanottamisessa

— Asianosaisten lausumat

83 Kantaja huomauttaa, että kanteen kohteena olevan päätöksen mukaan Alankomaiden viranomaisten vastaukset komission tietoja koskeviin pyyntöihin, jotka oli lähetetty 23.4. ja 23.7.2001, saapuivat komissioon vasta 4.5. ja 2.8.2001, eli noin puolentoista viikon viiveellä. Kantaja katsoo, että tällaisen ajan kulumista on pidettävä kohtuuttomana eikä kovin uskottavana, kun otetaan huomioon Alankomaiden postin ilmoittamat, postinkulkua Belgiaan koskevat ajat, jotka ovat neljästä kuuteen työpäivää tavallisten kirjeiden osalta ja kahdesta kolmeen työpäivää pikakirjeiden osalta. Kantajan mukaan tarkastelupäivämääräksi olisi lisäksi otettava se päivä, jolloin komissio vastaanotti kirjeen, eikä se päivä, jolloin kirje kirjattiin vastaanotetuksi. Koska kantajalla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta valvoa, minä päivänä kirje tosiasiallisesti vastaanotettiin, komission on kantajan mukaan näytettävä se toteen. Ellei tällaista näyttöä esitetä, on katsottava, että kirje oli matkalla Alankomaiden postin esittämän pisimmän ajan, eli kuusi työpäivää. Kantaja toteaa, että on joka tapauksessa virheellistä, että yhdeksän kuukauden määräaikaa on pidennetty 4.5. ja 2.8.2001 asti.

84 Komissio väittää, että määräajan pidentäminen päättyy sinä päivänä, jona se tosiasiallisesti vastaanottaa tiedot, eikä sellaisen teoreettisen päivämäärän perusteella, jolloin sen olisi pitänyt vastaanottaa kirje.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

85 Soveltamisasetuksen 907 artiklassa säädetään, että kun komissio pyytää lisätietoja kansallisilta viranomaisilta, määräaikaa, joka sillä on käytettävissään, jotta se voi ottaa kantaa peruutushakemukseen, pidennetään siihen asti, että se vastaanottaa kyseiset tiedot. Kuten komissio on perustellusti todennut, huomioon otettava päivämäärä on se, jona asiakirjat tosiasiallisesti vastaanotettiin. Kyseisten kahden asiakirjan tarkastelusta ilmenee, että komission toimivaltaiset yksiköt ovat vastaanottaneet ne 4.5. ja 2.8.2001. Kantajan esittämillä päivämäärillä, jotka on laskettu sellaisten jakeluaikojen perusteella, jotka Alankomaiden viranomaiset ovat ilmoittaneet puhtaasti informatiivisessa tarkoituksessa, ei sitä vastoin ole minkäänlaista merkitystä.

86 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä.

5. Väite, joka koskee Alankomaiden viranomaisten viivyttelyä FIOD:n kertomuksen luovuttamisessa

— Asianosaisten lausumat

87 Kantaja toteaa, että Alankomaiden viranomaisilta on kulunut yli viisi viikkoa, eli 13.6.2001 ja 23.7.2001 välinen aika, komission pyytämän FIOD:n kertomuksen lähettämiseksi. Kantaja huomauttaa, että sellaisen tavallisen pyynnön, joka koskee selvästi yksilöidyn asiakirjan lähettämistä, toteuttamiseen ei tarvita enempää kuin kahta viikkoa. Yhdeksän kuukauden määräaikaa voidaan pidentää ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, joita kantajan mukaan on tulkittava suppeasti. Tällaista viivästystä ei näin ollen voida perustella kesälomakaudella. Kantaja väittää, että kun lisäksi otetaan huomioon se, että tullien peruuttamista koskevaa menettelyä

säännellään kokonaan yhteisön oikeudella, ja komission asema tässä menettelyssä, komissio vastaa kansallisten viranomaisten viivästyksistä ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta tutkia kansallisten viranomaisten toimintaa koskevia väitteitä. Kantaja katsoo näin ollen, että yhdeksän kuukauden määräaikaa olisi voinut pidentää ainoastaan 15 päivällä.

88 Komissio toteaa, että viisi viikkoa on ollut hieman pitkä, joskaan ei kohtuuton aika. Komissio väittää myös, ettei soveltamisasetus sisällä yhtäkään säännöstä, jossa määritettäisiin se aika, joka kansallisilla viranomaisilla on käytettävissään lisätietojen toimittamiseksi komissiolle.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

89 On todettava, että vaikka soveltamisasetuksen 906 a ja 907 artiklassa säädetään määräajasta, jossa asianomaisen on esitettävä huomautuksensa komission väitteistä, yhdessäkään säännöksessä ei säädetä määräajasta, jossa kansallisten viranomaisten on toimitettava komission pyytämiä tietoja. Lisäksi on mainittava, ettei sellaisia väitettyjä viivästyksiä, jotka johtuvat yksinomaan kansallisten viranomaisten toimista tai laiminlyönneistä, voida lukea komission syyksi paitsi poikkeuksellisissa olosuhteissa, eli esimerkiksi silloin, kun se ei reagoi tiettyä huolellisuutta osoittaen kansallisten viranomaisten pitkäaikaiseen passiivisuuteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo joka tapauksessa, että käsiteltävänä olevassa asiassa viiden viikon aika ei ole ollut kohtuuttoman pitkä asiakirjojen toimittamiseksi, kun otetaan huomioon muun muassa se, että komission pyyntö esitettiin kesälomakaudella.

90 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä.

6. Väite, joka koskee kohtuutonta viivästystä peruutushakemuksen käsittelyssä

— Asianosaisten lausumat

91 Kantaja katsoo, että peruutushakemuksen käsittely on kestänyt aivan liian kauan, eli lähemmäs neljä vuotta, ja että tämä huomattava kesto on kokonaisuudessaan luettavissa toimivaltaisten viranomaisten syyksi. Kantaja muistuttaa, että se teki hakemuksensa Alankomaiden viranomaisille 15.12.1997. Sille ilmoitettiin 15.5.1998, että kyseiset viranomaiset aikoivat toimittaa kyseisen hakemuksen komission käsiteltäväksi, ja sitä pyydettiin allekirjoittamaan selvitys, jossa se totesi vahvistavansa hakemuksessa esitetyn. Kantaja toteaa, että koska se ei tuntenut asiakirja-aineiston sisältöä kokonaisuudessaan, se kieltäytyi allekirjoittamasta mainittua selvitystä. Hakemus kuitenkin toimitettiin komissioon 8.2.1999. Komissio ilmoitti kantajalle 10.5.1999 päivätyllä kirjeellä, ettei asiakirjoja voinut käsitellä ilman edellä mainittua allekirjoitettua selvitystä. Kantajalle annettiin lopulta 24.2.2000 mahdollisuus tutustua Alankomaiden viranomaisten kaikkiin asiaa koskeviin asiakirjoihin. Peruutushakemus lähetettiin 22.5.2000 toistamiseen komissiolle. Tämän jälkeen kyseisen hakemuksen käsittely kesti puolitoista vuotta, koska komissio ei kantajan mukaan toiminut huolellisuutta osoittaen erityisesti kansallisten viranomaisten viivyttelyn suhteen.

92 Komissio toteaa, ettei kantaja voinut saada itselleen minkäänlaista varmuutta soveltamisasetuksen 907 artiklassa säädetyn yhdeksän kuukauden määräajan perusteella. Komissio huomauttaa myös, ettei sitä voida mitenkään moittia sen perusteella, kuinka kauan Alankomaiden viranomaiset ovat asiakirjoja käsitelleet.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

93 Aluksi on todettava, ettei sitä aikaa, joka on kulunut siitä, kun kantaja 15.12.1997 toimitti peruutusta koskevan hakemuksen Alankomaiden viranomaisille, siihen, kun komissio 29.5.2000 vastaanotti kyseisten viranomaisten lähettämän kantajaa koskevan toisen peruutushakemuksen, voida lukea komission syyksi. Kyseinen ajanjakso nimittäin edeltää hallinnollisen menettelyn aloittamista komissiossa. Komissio ei ole vastuussa kansallisista viranomaisista johtuvista väitetyistä viivästyksistä peruutushakemuksen käsittelyssä. Tältä osin on todettava, ettei kantaja riitauta komission päätöstä, jossa ilmoitettiin, ettei Alankomaiden viranomaisten 8.2.1999 esittämää ensimmäistä hakemusta oteta tutkittavaksi. Tämä tutkimatta jättäminen itse asiassa perusteltiin sillä, että kantajalle haluttiin varmistaa mahdollisuus tutustua Alankomaiden viranomaisten kokoamaan asiakirja-aineistoon, minkä kantaja itsekin vastauskirjelmässään toteaa (ks. 29 kohta).

94 Kantajan väitteitä, jotka koskevat sitä aikaa, jonka komissio itse käytti asian käsittelyyn, ei myöskään voida hyväksyä. Koska soveltamisasetuksen 907 ja 909 artiklassa säädetään sitovasta määräajasta, jossa komission on tehtävä peruutushakemusta koskeva päätös, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tutkia ainoastaan, onko kyseistä määräaikaa todellisuudessa noudatettu. Tätä kysymystä on tarkasteltu sellaisten edeltävien väitteiden yhteydessä, jotka koskevat määräajan peräkkäisten pidentämisten lainmukaisuutta, joten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin jo lausunut menettelyn lainmukaisuudesta.

95 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä.

7. Ensimmäisen kanneperusteen ratkaisu

96 Edellä esitetystä ilmenee, että ne pidennykset, jotka komissiossa käydyssä tuontitullien peruuttamista koskevassa menettelyssä toteutettiin, olivat yhteisön tullilainsäädännön relevanttien säännösten mukaisia. Näin ollen on katsottava, että komissio on tehnyt kyseisen päätöksen sen tekemistä varten säädetyssä määräajassa. On myös katsottava, ettei komissio ole rikkonut tuontitullien peruuttamista koskevaa menettelyä eikä loukannut puolustautumisoikeuksia.

97 Kyseinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kyse ole ollut tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitetusta ilmeisestä laiminlyönnistä

1. Ilmeisen laiminlyönnin käsite ja relevantit kriteerit sen arvioimiseksi, onko käsiteltävänä olevassa asiassa ollut kyse sellaisesta

— Asianosaisten lausumat

98 Kantaja toteaa, että komissio on kanteen kohteena olevassa päätöksessä arvioinut sitä, onko käsiteltävänä olevassa asiassa ollut kyse erityistilanteesta, eli siitä, että tullimies on syyllistynyt petokseen. Kantaja huomauttaa komission todenneen, ettei kantajaa voida moittia minkäänlaisesta petoksiin liittyvästä toiminnasta. Komissio on kuitenkin katsonut, että kantaja on syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin, koska se

on kyseisten tavaroiden lajista huolimatta jättänyt laatimatta tullipassituksessa käytettävät asiakirjat erityisellä huolella ja koska se ei ole valvonut kaikkia lähetyksiin liittyviä tekijöitä.

99 Kantaja riitauttaa komission väitteen siitä, että tavaroiden luonne olisi ratkaiseva arvioitaessa sitä, onko kyse ilmeisestä laiminlyönnistä. Kantaja toteaa, että pääsääntö on se, että kaikkia tavaroita on kohdeltava yhtä huolellisesti, paitsi jos lainsäätäjä on säätänyt määrättyjä tavaroita koskevia täsmällisiä sääntöjä. Kantaja huomauttaa myös, ettei savukkeita koskeviin tullitoimintoihin liity sen enempää (tulli) selvittämiseen liittyviä ongelmia kuin muitakaan tavaroita koskeviin tullitoimintoihin. Kantaja väittää myös, että sen huolellisuutta on arvioitava ottaen huomioon se asiayhteys, jossa kyseiset kuljetukset toteutettiin, ja toteaa, että kyseisenä aikana toimijoiden kannalta ajatus siitä, että tullimiehet voisivat olla lahjottavissa, oli mahdoton ja että savukkeita koskevat petokset olivat tuolloin tuntematon ilmiö.

100 Kantaja huomauttaa, että kun yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut tullikoodeksin 239 artiklassa tarkoitettua ilmeisen laiminlyönnin käsitettä, se on vahvistanut, että tällöin huomioon otettavat kriteerit ovat niiden säännösten monitahoisuus, joiden noudattamatta jättäminen on johtanut tullivelan syntymiseen, sekä (talouden) toimijan huolellisuus ja kokemus alalta (asia C-48/98, Söhl & Söhlke, tuomio 11.11.1999, Kok. 1999, s. I-7877, 56 kohta). Komissio on kuitenkin kantajan mukaan ottanut huomioon ainoastaan huolellisuutta koskevan kriteerin.

101 Kantaja toteaa, että komissio on perustanut ilmeisen laiminlyönnin olemassaoloa koskevan arviointinsa erityisesti neljään seuraavaan seikkaan: ensinnäkin siihen, ettei rekisterinumeroita ole mainittu passitusasiakirjojen 5 kappaleissa; toiseksi siihen, ettei tavaroita ole esitetty passitusasiakirjassa ilmoitetussa määrätoimipaikassa; kolmanneksi tapaan, jolla passitusasiakirjan 5 kappale on toimitettu, ja neljänneksi siihen, ettei tavaroiden ostajista ole kerätty riittävästi tietoa. Kantaja väittää, että kun

näitä seikkoja tarkastellaan erillään tai kokonaisuutena, niiden perusteella ei voida todeta kantajan syyllistyneen ilmeiseen laiminlyöntiin. Kantaja väittää lopuksi, ettei komissio ole osoittanut, että väitetyn laiminlyönnin ja arvioidun erityistilanteen välillä olisi syy-yhteys.

102 Komissio toteaa, että saksalaisen tullimiehen tekemä petos merkitsee todellakin sitä, että kyse on soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitetusta erityistilanteesta, mutta väittää, että kantaja on tässä tapauksessa syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin. Komissio katsoo, että sen arviointi, onko kyseessä tällainen laiminlyönti, edellyttää sen tutkimista, onko asianomainen tehnyt kaikkensa noudattaakseen kaikkia tullisääntöjä, toimimalla sellaista huolellisuutta noudattaen, joka on asianmukaisessa suhteessa sen kyseiseltä alalta hankkimaan kokemukseen nähden. Komissio väittää lisäksi, että kuljetettujen tavaroiden laji on otettava huomioon arvioitaessa sitä huolellisuutta, jota toimijan on noudatettava yhteisön passitusmenettelyssä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

103 Soveltamisasetuksen 905 artiklalla, joka on täsmällinen säännös, jolla kehitetään tullikoodeksin 239 artiklaan sisältyvää sääntöä, säädetään yleisestä kohtuullistamislausekkeesta, jonka tarkoituksena on kattaa sellaiset erityistilanteet, jotka eivät sellaisenaan kuulu soveltamisasetuksen 900–904 artiklassa tarkoitettujen tapausten alaan (asia C-86/97, Trans-Ex-Import, tuomio 25.2.1999, Kok. 1999, s. I-1041, 18 kohta). Soveltamisasetuksen 905 artiklan sanamuodosta ilmenee, että tuontitullien palautukselle on kaksi samanaikaisesti täytettävää edellytystä, eli ensiksi erityistilanteen olemassaolo sekä toiseksi asianosaisen ilmeisen laiminlyönnin tai vilpillisen menettelyn puuttuminen (asia T-282/01, Aslantrans v. komissio, tuomio 12.2.2004, Kok. 2004, 53 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Näin ollen tullien palautus on evättävä, jos toinen näistä edellytyksistä jää täyttymättä (asia T-75/95, Günzler Aluminium v. komissio, tuomio 5.6.1996, Kok. 1996, s. II-497, 54 kohta ja em. asia Aslantrans v. komissio, tuomion 53 kohta).

104 Kanteen kohteena olevasta päätöksestä ilmenee, että erityistilanteen olemassaoloa koskeva edellytys täyttyy käsiteltävänä olevassa asiassa muun muassa sillä perusteella, että on tapahtunut petos, johon on aktiivisesti osallistunut tullimies ja joka on kyseisen tullivelan taustalla. Komissio ei ole myöskään todennut, että kantaja olisi syyllistynyt vilpilliseen menettelyyn. Se on kuitenkin katsonut, että kantaja on toiminut tavalla, joka merkitsee ilmeistä laiminlyöntiä. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnin tulee koskea yksinomaan sitä, onko komissio arvioinut virheellisesti kantajan väitetyn ilmeisen laiminlyönnin olemassaoloa.

105 Tältä osin on aluksi todettava, että edellä mainitussa asiassa Söhl ja Söhlke annetussa tuomiossa, johon kantaja on vedonnut, ei esitetä tyhjentävää luetteloa sellaisista kriteereistä, jotka voidaan ottaa huomioon osoituksena ilmeisen laiminlyönnin olemassaolosta. Kyseisen tuomion 56 kohdassa nimittäin todetaan ainoastaan, että on otettava huomioon "erityisesti" — eikä siis yksinomaan — niiden säännösten monitahoisuus, joiden noudattamatta jättäminen on johtanut tullivelan syntymiseen, sekä taloudellisen toimijan kokemus alalta ja huolellisuus. Näin ollen myös muita kriteereitä voidaan käyttää arvioitaessa sitä, onko kyse ilmeisestä laiminlyönnistä (ks. vastaavasti asia C-222/01, British American Tobacco, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4683, 71 kohta). Lisäksi on todettava, että toisin kuin kantaja väittää, komissio ei käsiteltävänä olevassa asiassa ole tyytynyt arvioimaan vain kantajan huolellisuutta, vaan on kanteen kohteena olevassa päätöksessä ottanut huomioon myös kantajan kyseiseltä alalta hankkiman kokemuksen ja sen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevan tietämyksen.

106 Kantajan näkemystä siitä, ettei komissio olisi saanut ottaa huomioon kyseisten toimintojen kohteena olleiden tavaroiden luonnetta, ei voida hyväksyä. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin todennut, että arvioitaessa ilmeisen laiminlyönnin olemassaoloa on kiinnitettävä erityistä huomiota kuljetettujen tavaroiden luonteeseen (em. asia British American Tobacco, tuomion 72 kohta). Erityisesti raskaasti verotettujen tavaroiden, kuten tupakan, tullitoimintoihin liittyy petosten ja varkauksien riski, muun muassa kuljetuksen aikana.

107 Tältä osin on todettava, että savukkeisiin liittyvät petokset olivat tunnettu ilmiö kyseisenä aikana. Savukemarkkinat olivat nimittäin jo ennen vuotta 1994, jolloin käsiteltävänä olevan asian tosiseikat tapahtuivat, erityisen otollisia laittoman kaupan kehittymiselle (ks. vastaavasti em. asia British American Tobacco, tuomion 72 kohta). Kantaja on väittänyt, että kyseisenä aikana talouden toimijoille oli mahdoton ajatus, että tullimiehet voisivat olla sekaantuneita lahjontatapauksiin, ja tältä osin on todettava, että vaikka asian todettaisiin olleen näin, sillä ei ole merkitystä tässä asiassa. Komissio on nimittäin erityistilanteen olemassaoloa koskevassa arvioinnissaan ottanut huomioon sen, että toimijat voivat oikeutetusti luottaa siihen, etteivät lahjotut tullimiehet haittaa hallinnollista toimintaa.

108 Niitä olosuhteita, jotka komissio on ottanut huomioon kanteen kohteena olevassa päätöksessä, on arvioitava edellä esitetyt seikat huomioon ottaen sen selvittämiseksi, onko kantaja syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin, ja sen väitteen tutkimiseksi, jonka kantaja on esittänyt ja jonka mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole olemassa syy-yhteyttä erityistilanteen ja sellaisen ilmeisen laiminlyönnin välillä, josta komissio sitä moittii.

2. Rekisterinumeroiden puuttuminen T1-asiakirjojen 5 kappaleista

— Asianosaisten lausumat

109 Kantaja myöntää, ettei yhdessäkään kyseisistä T1-asiakirjojen 1 tai 5 kappaleissa ole kuljetusajoneuvojen tunnistetietoja, mutta huomauttaa, että kyseisten ajoneuvojen rekisterinumerot on kirjoitettu käsin 4 kappaleisiin. Kantaja toteaa, etteivät ajoneuvot olleet vielä tiedossa silloin, kun T1-asiakirjat laadittiin. Kantaja täsmentää, että 1 kappale oli irrotettu muista ja että kunkin kappaleen taakse oli kiinnitetty

lastausluettelo. Kantaja väittää, että kun kuorma-auto saapui, sen rekisterinumero kirjattiin 4 kappaleeseen, mutta että tätä merkintää ei voinut jäljentää muihin kappaleisiin niihin kiinnitetyn lastausluettelon takia. Se, että 1 kappale irrotettiin ja että rekisterinumero jätettiin merkitsemättä 5 kappaleeseen, oli kantajan mukaan Alankomaissa yleinen käytäntö, jonka tulliviranomaiset tavallisesti hyväksyivät, mikä ilmenee FB:n 6.8.2002 päivätystä kirjallisesta lausunnosta.

110 Kantaja huomauttaa myös, että Alankomaiden viranomaiset tarkastivat suurimman osan kyseisistä lähetyksistä paikan päällä ja etteivät kyseiset viranomaiset esittäneet huomautuksia lähetyksiä vastaavien T1-asiakirjojen osalta. Kantaja toteaa, että 1.4.1994 alkaen rekisterinumero merkittiin myös ennakkoilmoituksiin, jotka lähtötoimipaikka toimitti määrätoimipaikkaan. Näin ollen sekä lähtötoimipaikalla että määrätoimipaikalla oli täsmälliset tiedot kuljetuksesta. Kantaja toteaa lisäksi olleensa erityisen huolellinen varustaessaan kunkin kuljetuksen sinetillä, vaikkei se olisi ollut tähän velvollinen. Näiden sinettien perusteella voidaan kantajan mukaan todeta passitusasiakirjan ja kuljetuksen välinen yhteys, koska kantajan hyväksytyn lähettäjän numero ilmeni passitusasiakirjasta, lastausluettelosta ja sinetistä.

111 Kantaja väittää myös, ettei rekisterinumeroiden merkitsemisellä T1-asiakirjojen 5 ja 7 kappaleisiin ole tarkastusten kannalta minkäänlaista lisäarvoa, koska tarkastus määrätoimipaikassa tehdään 4 kappaleen avulla. Kantaja toteaa samoin, ettei itse ajoneuvoa tarkasteta, vaan kontti tai puoliperävaunu, jotka käsiteltävänä olevassa asiassa olivat sinetöidyt siten, että sinettien numerot ilmenivät T1-asiakirjojen 4, 5 ja 7 kappaleista.

112 Komissio esittää vastaväitteenään, että soveltamisasetuksen 341 artiklasta ja liitteestä 37 ilmenee, että on olemassa lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa lähdettäessä käytettävän kuljetusvälineen tunnistetiedot. Kantaja on kuitenkin tietoisesti jättänyt

mainitsematta rekisterinumeron kyseisten T1-asiakirjojen 5 kappaleessa, mikä on huomattavasti vaikeuttanut tulliviranomaisten harjoittamaa tavaroiden kuljetuksen moitteettomaan kulkuun kohdistuvaa valvontaa. Komissio toteaa, ettei valvonnan kannalta voida pitää riittävänä kantajan hyväksytyn lähettäjän numeron sisältävien sinettien kiinnittämistä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

113 Soveltamisasetuksen liitteessä 37 olevan II osan A 18 kohdassa todetaan, että T1-asiakirjan 18 kohdassa on ilmoitettava kuljetusvälineen tunnistetiedot ja kansallisuus. Kyseisestä liitteestä ilmenee selvästi, että tulli-ilmoituksessa on täsmennettävä ajoneuvon rekisterinumero samoin kuin perävaunun rekisterinumero, jos sen rekisterinumero on eri kuin veto-ajoneuvolla. Kyseisen 18 kohdan täyttäminen on pakollista käytettäessä yhteisön passitusmenettelyä, ja se on kaikissa T1-asiakirjan kappaleissa. Tästä seuraa, että rekisterinumerot on mainittava kaikissa yhteisön passitusmenettelyssä käytettävissä T1-asiakirjan kappaleissa.

114 Käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kiistetty sitä, että kuljetusvälineiden rekisterinumerot mainittiin ainoastaan T1-asiakirjojen 4 kappaleessa, joka on tarkoitettu määrätoimipaikalle. Rekisterinumeroa ei näin ollen mainittu 1 kappaleessa, jonka lähtötoimipaikka säilyttää, eikä 5 kappaleessa, jonka määrätoimipaikka lähettää lähtötoimipaikkaan. On ensinnäkin huomattava, ettei kantaja ole onnistunut tyydyttävällä tavalla selittämään, miksei rekisterinumeroa mainittu 1 ja 5 kappaleissa. On nimittäin todettava, että vaikka 1 kappale oli kantajan esittämällä tavalla irrotettu muista kappaleista ja vaikkei 4 kappaleeseen tehtyjä merkintöjä voinut lastausluetteloiden takia jäljentää automaattisesti kaikkiin kappaleisiin, mikään ei estänyt

kantajaa merkitsemästä rekisterinumeroa käsin 1 ja 5 kappaleisiin, kuten se on tehnyt 4 kappaleenkin osalta (ks. vastaavasti soveltamisasetuksen liitteessä 37 olevan I osan C kohdan toinen alakohta). Kyseinen merkintä olisi pitänyt tehdä sillä hetkellä, kun kuljetusvälineen tunnistetiedot olivat tiedossa, tai viimeistään tavaroiden lähettämisen hetkellä.

115 Lisäksi FIOD:n kertomuksesta (9.7 kohta, s. 45) ilmenee, että kantaja on tahallaan jättänyt rekisterinumerot ilmoittamatta, koska se tiesi silloin, kun tulliasiakirjat laadittiin, tarkkaan kunkin sellaisen kuorma-auton rekisterinumeron, jolla tavaroita kuljetettaisiin. Kyseisestä kertomuksesta (9.7 kohta, s. 46) ilmenee myös, että FB., joka kantajan palveluksessa vastasi tullimuodollisuuksista, oli oman ilmoituksensa mukaan saanut komissionsaaja C:ltä nimenomaisen ohjeen olla mainitsematta rekisterinumeroita T1-asiakirjoissa. Koska FB. on kantajan työntekijä, hänen toimintansa on käsiteltävänä olevassa asiassa katsottava olevan kantajan vastuulla.

116 Kantaja väittää, että 1.4.1994 alkaen rekisterinumero ilmoitettiin myös ennakkoilmoituksissa, jotka lähtötoimipaikka toimitti määrätoimipaikkaan. On kuitenkin todettava, että ennakkoilmoituksiin perustuvaa järjestelmää ei käytetty viiden ensimmäisen toiminnon — jotka suoritettiin 16.2.–23.3.1994 — osalta ja että Saksan viranomaiset ottivat kyseisen järjestelmän käyttöön vasta vuoden 1994 elokuussa, eli sen jälkeen kun viimeinen kyseisistä toiminnoista oli suoritettu 5.7.1994.

117 Kantaja toteaa myös, että konteissa tai puoliperävaunussa oli sinetti, jossa oleva numero mainittiin kuljetusasiakirjassa. Kantaja väittää tältä osin, ettei itse ajoneuvo ole tarkastusten kohteena, vaan kontit tai puoliperävaunu. On huomautettava, että sinettien kiinnittäminen oli tässä tapauksessa vapaaehtoinen toimenpide, kun taas rekisterinumeroiden ilmoittaminen oli pakollista. Lisäksi sinettien numeroilla vahvistetaan yhteys kyseisen ilmoituksen kohteena olevien tavaroiden ja kuljetuk-

seen käytettyjen konttien tai puoliperävaunun välillä muttei tavaroiden ja itse ajoneuvon välillä. Tältä osin on muistettava, että soveltamisasetuksen liitteessä 37 säädetään nimenomaisesti, että ilmoituksessa on ilmoitettava sekä ajoneuvon että perävaunun rekisterinumerot. Näin ollen on katsottava, ettei sinettien käytöllä voida tässä tapauksessa perustella sitä, ettei kuljetusvälineiden rekisterinumeroita ole ilmoitettu.

118 Kantaja väittää myös, ettei rekisterinumeroiden ilmoittamisella muissa kappaleissa kuin 4 kappaleessa ole tarkastusten kannalta minkäänlaista lisäarvoa, koska tarkastus määrätoimipaikassa suoritetaan mainitun kappaleen avulla. On kuitenkin todettava, että jos lähtötoimipaikalla olisi tullilainsäädännössä edellytetyllä tavalla ollut tiedossaan passitusmenettelyyn asetettujen tavaroiden kuljettamisen suorittavien ajoneuvojen rekisterinumerot, kyseinen toimipaikka olisi voinut pyytää muita tullitoimipaikkoja, muun muassa T1-asiakirjoissa mainittua määrätoimipaikkaa, tarkastamaan ajoneuvot tavaroiden saapuessa taikka pyytää toimivaltaisia viranomaisia tarkastamaan kuljetukset matkalla. Koska lähtötoimipaikalla ei ollut ajoneuvojen tunnistetietoja 1 kappaleella tai 5 kappaleella, mahdollisuus valvoa kyseisten toimintojen kulkua jälkikäteen oli hyvin rajallinen.

119 Kantaja huomauttaa lopuksi, että se, että rekisterinumero jätetään mainitsematta 5 kappaleessa, on Alankomaissa yleinen käytäntö, jonka tulliviranomaiset hyväksyvät. Kantaja toteaa lisäksi, että kun tavaroita lähetettiin, Alankomaiden viranomaiset tarkastivat T1-asiakirjat useimpien lähetysten osalta eivätkä tehneet huomautuksia. Vaikka nämä väitteet todettaisiin paikkansapitäviksi, on kuitenkin todettava, ettei kantaja — joka on hyvin kokenut tavaranhaltija — voi vedota sille kuuluvien tullijärjestelmää koskevien muodollisten velvollisuuksien täyttämättä jättämisen osalta siihen, että alalla vallitsee tietty käytäntö, tai siihen, etteivät Alankomaiden tulliviranomaiset ole alkuun reagoineet tietyllä tavalla.

120 Näin ollen on todettava, että kantaja on jättänyt täyttämättä ne velvollisuudet, jotka sille tavaranhaltijana kuuluvat. Yhteisön passitusjärjestelmää koskevan muodollisen velvollisuuden täyttämättä jättäminen, kuten käytettyjen kuljetusvälineiden rekisterinumeroiden ilmoittamatta jättäminen, voi olla sellainen olosuhde, joka osoittaa, että talouden toimija on syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin (ks. vastaavasti em. asia British American Tobacco, tuomion 70 kohta). Lisäksi on katsottava, että tämän velvollisuuden täyttämättä jättäminen oli käsiteltävänä olevassa asiassa omiaan mutkistamaan tullitoimintojen valvontaa. Rekisterinumero ilmeni ainoastaan T1-asiakirjojen 4 kappaleesta eli siitä kappaleesta, jota lahjottu tullimies käsitteli. Lähtötoimipaikan viranomaisilla, joilla oli käytössään 1 ja 5 kappaleet, ei sitä vastoin ollut tiedossaan rekisterinumeroita. Kuten on todettu, tämä olosuhde on heikentänyt lähtötoimipaikan viranomaisten mahdollisuuksia valvoa riidanalaisia toimintoja.

121 Näin ollen on todettava, ettei komissio ole tehnyt virhettä katsoessaan, että se, että kantaja oli jättänyt merkitsemättä ajoneuvojen rekisterinumerot T1-asiakirjojen 5 kappaleisiin, merkitsi sitä, että kantaja oli syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin.

3. Tulliasiakirjoissa ilmoitetun määrätullitoimipaikan vaihtaminen

— Asianosaisten lausumat

122 Kantaja myöntää, että kaikki kyseiset lähetykset saapuivat Philippsreutin tullitoimipaikkaan, myös ne, joiden osalta tulliasiakirjoissa mainittiin määrätoimipaikkana Schirnding. Kantaja väittää kuitenkin, että soveltamisasetuksen 356 artiklan 3 kohdassa nimenomaisesti sallitaan määrätoimipaikan vaihtaminen. Kantaja täsmentää, että tullikoodeksin 204 artiklasta ja 96 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tavaranhaltija on velvollinen esittämään tavarat tullitoimipaikassa mutta että tämä

tullitoimipaikka voi olla mikä vain tullitoimipaikka, koska tavaranhaltijalla ei käytännössä ole minkäänlaista vaikutusvaltaa toimipaikan tai kuljettajan käyttämän reitin valinnan suhteen. Ennakkoilmoituksiin perustuvassa järjestelmässä se toimipaikka, jossa tavarat esitetään, on kantajan mukaan lisäksi velvollinen ilmoittamaan tästä, jotta lähtötoimipaikka ja se toimipaikka, joka tullausasiakirjassa on ilmoitettu määrätoimipaikaksi, saavat tiedon tilanteen muuttumisesta.

123 Kantaja toteaa, että se on kussakin tapauksessa merkinnyt määrätoimipaikan komissionsaaja C:n ohjeita noudattaen, koska kantajalla ei ollut suoria yhteyksiä lopullisiin ostajiin, ja se korostaa, etteivät kuljettajat toimineet sen ohjeiden vaan ostajien antamien ohjeiden perusteella. Kantaja huomauttaa myös, että koska kaksi väitetyistä ostajista oli sijoittautunut Slovakiaan, Schirndingin toimipaikka oli johdonmukainen valinta. Kantaja kuitenkin toteaa, että Alankomaiden tieliikenteen huolintajärjestön vuonna 1993 tekemästä tutkimuksesta ilmenee, että kyseisessä tullitoimipaikassa esiintyi usein huomattavia viivästyksiä, mikä kantajan mielestä selitti sen, että kuljettajat vaihtoivat matkan aikana reittiä.

124 Kantaja toteaa lisäksi, että kun se huomasi, että kaikki kyseisiä toimintoja koskevat T1-asiakirjat oli leimattu Philippsreutin tullitoimipaikassa, se ilmoitti viimeksi mainitun toimipaikan määrätoimipaikaksi kahden viimeisen toiminnon osalta (28.6.1994 päivätty T1-asiakirja nro 120936 ja 5.7.1994 päivätty T1-asiakirja nro 120986).

125 Komissio täsmentää, ettei se moiti kantajaa suinkaan siitä, että tämä on vaihtanut määrätoimipaikkaa kuljetuksen aikana, vaan siitä, että tämä on kyseisistä 11 T1-asiakirjasta vähintään yhdeksässä maininnut tietyn määrätoimipaikan, jonka osalta se tiesi tai saattoi kohtuudella tietää, että kyseinen mainiinta oli virheellinen. Komissio huomauttaa, että kantaja on aikaisintaan 28.6.1994 — eli neljän kuukauden kuluttua ja yhdeksän lähetyksen jälkeen — maininnut T1-asiakirjoissa

Philippsreutin toimipaikan. Kantaja ei näin ollen komission mukaan ole toiminut tarvittavalla huolellisuudella T1-asiakirjoihin merkittyjen tietojen täsmällisyyden suhteen.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

126 On todettava, että kaikki kyseisten tullitoimintojen kohteena olevat lastit on esitetty Philippsreutin tullitoimipaikassa. Mainittua toimipaikkaa on näin ollen pidettävä näiden toimien osata määrätoimipaikkana yhteisön ulkoista passitusta koskevan järjestelmän soveltamisen kannalta. On kuitenkin kiistatonta, että 11:stä kyseessä olevasta tulli-ilmoituksesta ainakin yhdeksässä ensimmäisessä mainittiin eri määrätoimipaikka, eli Schirndingin tullitoimipaikka.

127 Kantaja väittää, että soveltamisasetuksen 356 artiklan 3 kohdassa sallitaan se, että yhteisön passitusmenettely päätetään muuhun toimipaikkaan kuin siihen, joka on ilmoitettu kyseistä passitusta koskevassa T1-asiakirjassa. On kuitenkin todettava, että kuten komissio on perustellusti huomauttanut, kantajaa ei moitita suinkaan siitä, että se on vaihtanut määrätoimipaikkaa kuljetuksen aikana, vaan siitä, että se on tahallaan tai huolimattomuuttaan antanut tulliviranomaisille virheellisiä tietoja ilmoituksia tehdessään.

128 Soveltamisasetuksen 199 artiklasta ja kyseisen asetuksen liitteestä 37 ilmenee, että tavaranhaltijan allekirjoittaman ilmoituksen tekeminen tullitoimipaikkaan merkitsee sitoutumista vastuuseen ilmoituksessa olevien tietojen oikeellisuudesta ja liiteasiakirjojen todistusvoimaisuudesta. Tästä seuraa, että se, että tulli-ilmoituksessa annetaan tahallisesti tai huolimattomuudesta virheellisiä tietoja, merkitsee tavaranhaltijan velvollisuuksien noudattamatta jättämistä.

129 Tiettyjen oikeudenkäyntiasiakirjojen perusteella on mahdollista todeta, että toisin kuin kantaja väittää, se tiesi jo tulliasiakirjoja laatiessaan, ettei sen ilmoittama määrätoimipaikka ollut se toimipaikka, jossa tavarat esitettäisiin. Alankomaiden viranomaiset ovat nimittäin jo FIOD:n kertomuksessa todenneet, että kantaja oli tahallisesti ilmoittanut väärän määrätoimipaikan. Kertomuksessa (5.1 kohta, s. 24) todetaan muun muassa, että "Schirnding on joka kerta tarkoituksella ja [komissionsaaja C:n] käskystä mainittu lähtötoimipaikkana T1-asiakirjoissa (lukuun ottamatta kahta viimeistä kuljetusta) ja lähtöilmoituksissa, jotka rikoksesta epäilty [FB.] on laatinut vuoden 1994 maaliskuun puolivälissä ja jotka on esitetty Delfzijlin tullille, vaikka todellinen määrätoimipaikka oli Philippsreut, mistä rikoksesta epäillyt [B.] ja [FB.] olivat tietoisia". Kertomus (5.3.1 kohta, s. 25) sisältää myös seuraavat FB:n esittämät lausumat: "Tiesin, että savukkeet lähtisivät Philippsreutin kautta. — — Minun piti [komissionsaaja C:n] käskystä mainita aina Schirnding määrätoimipaikkana". Tältä osin on todettava, että FB. on käsiteltävänä olevassa asiassa kiistänyt aiempien lausuntojensa oikeellisuuden ja todennut 30.9.2002 esittämässään lausunnossa, ettei hän lastien lähtöhetkellä tiennyt, että ne esitettäisiin Philippsreutin tullitoimipaikassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei kyseinen lausunto, joka on esitetty ainoastaan käsiteltävänä olevan asian tarpeisiin, horjuta kuitenkaan niiden lausuntojen todistusarvoa, jotka FB. esitti Alankomaiden viranomaisille näiden suorittamassa tutkinnassa.

130 Näin ollen on todettava, että kantaja on useimpien riidanalaisten toimintojen kohdalla tahallisesti ilmoittanut laatimissaan tulli-ilmoituksissa virheellisen määrätoimipaikan. Tämä toiminta merkitsee sellaisten muodollisten velvollisuuksien noudattamatta jättämistä, jotka kantajalle kyseisten toimintojen tavaranhaltijana ja passituksesta vastaavana kuuluivat, minkä lisäksi kyseinen toiminta oli omiaan vaarantamaan tulliviranomaisten kyseisiin toimintoihin kohdistaman valvonnan. Koska lähtötoimipaikalle ei ollut ilmoitettu, että savukelastit esitettäisiin Philippsreutin tullitoimipaikassa, lähtötoimipaikka ei näin ollen voinut varoittaa tästä kyseisen toimipaikan viranomaisia etukäteen. Tämä seikka saattoi helpottaa lahjotun tullimiehen Mauritzin petoksiin liittyvää toimintaa, koska hänen työtoverinsa Philippsreutin toimipaikassa eivät tienneet tulossa olevista huomattavista savukelasteista.

131 Tätä arviota ei horjuta kantajan esittämä väite siitä, että ennakkoilmoituksiin perustuvassa järjestelmässä se toimipaikka, jossa tavarat tosiasiallisesti esitetään, on velvollinen ilmoittamaan tästä lähtötoimipaikkaan ja siihen toimipaikkaan, joka ilmoitetaan tulliasiakirjassa. Vaikka näytettäisiin toteen, että tätä järjestelmää on käsiteltävänä olevassa asiassa käytetty tehokkaasti, on nimittäin kuitenkin todettava, että määrätoimipaikkaa koskevan virheellisen ilmoituksen antaminen haittaa ennakkoilmoituksiin perustuvan järjestelmän sen päämäärän toteutumista, että määrätoimipaikka saa etukäteen tiedon siitä, että riskipitoisista tavaroista muodostuva lasti on matkalla.

132 Näin ollen on pääteltävä, ettei komissio ole tehnyt virhettä katsoessaan, että kantaja oli tahallisesti ilmoittanut etukäteen virheelliseksi tietämänsä määrätoimipaikan, ja ottaessaan tämän seikan huomioon arvioidessaan sitä, oliko kantaja syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin.

4. T1-asiakirjojen 5 kappaleen lähettämistapa

— Asianosaisten lausumat

133 Kantaja toteaa, että tulliasiakirjojen lähettäminen määrätoimipaikasta tullimenettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan virallista tietä merkitsi huomattavaa viivästystä ja että Alankomaiden viranomaiset olivat ilmoittaneet sille, että se, että määrätoimipaikka lähetti T1-asiakirjojen 5 kappaleet suoraan, oli sallittua. Kantaja huomauttaa, että se on tämän vuoksi antanut kuljettajalle ja komissionsaaja C:lle

Coevordenin toimipaikan osoitteella varustettuja frankeerattuja kirjekuoria annettaviksi Saksan viranomaisille. Saksalainen tullimies ei kuitenkaan ollut käyttänyt näitä kuoria, vaan hän oli antanut 5 kappaleet kuljettajalle tai komissionsaajalle, jotka olivat antaneet ne kantajalle, joka puolestaan oli toimittanut ne Alankomaiden viranomaisille. Kantaja toteaa, että kyseinen lähetysjärjestelmä, joka ei ollut tavanomainen, ei kuitenkaan ollut soveltamisasetuksen 356 artiklan 2 kohdan vastainen, koska kyseisessä säännöksessä ei mitenkään täsmennetä, millä tavalla määrätoimipaikan on lähetettävä T1-asiakirja.

134 Kantaja toteaa myös, että kun ilmeni, ettei 16.2.1994 päivätyn T1-asiakirjan (T1-asiakirja nro 120228) — joka koski kyseisistä toiminnoista ensimmäistä — 5 kappaletta ollut lähetetty Coevordenin toimipaikkaan, kantaja otti yhteyttä kyseisen toimipaikan menettelyn päättämisestä huolehtivaan jaostoon ensiksi puhelimitse ja sitten 25.2.1994 päivätyllä telekopiolla ja lähetti ensiksi kyseisen kappaleen jäljennöksen ja sitten alkuperäisen kappaleen. Kantaja toteaa lähettäneensä 15.3. ja 28.3.1994 päivätyillä telekopioilla myös sellaiset 5 lomakkeiden jäljennökset, jotka vastasivat 25.2. ja 23.3.1994 suoritettuja toimia (T1-asiakirjat nro 120274 ja nro 120410). Kantaja ilmoittaa käyttäneensä tätä menettelyä myös seuraavien kuljetusten osalta. Alankomaiden tulliviranomaiset pidettiin kantajan mukaan näin ollen täysin tietoisina käytetystä lähetysmenetelmästä, ja ne olivat nimenomaisesti hyväksyneet kyseiset tulliasiakirjat.

135 Kantaja väittää lopuksi, että siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pitäisi käytettyä menettelyä tullilainsäädännön vastaisena, kyseisen lainsäädännön monimutkaisuus olisi edellä mainitussa asiassa Söhl & Söhlke annetun tuomion mukaisesti otettava huomioon arvioitaessa sitä, oliko nyt kyseessä olevassa asiassa kysymys ilmeisestä laiminlyönnistä.

136 Komissio väittää, ettei soveltamisasetuksen 356 artiklan 2 kohta jätä pienintäkään epäilystä sen suhteen, mitä menettelyä on noudatettava T1-asiakirjan 5 kappaleen lähettämisessä, ja ettei mikään kyseisessä säännöksessä viittaa siihen, että kolmannen osapuolen käyttö olisi sallittu. Kyse on komission mukaan nimittäin puhtaasti hallinnollisesta menettelystä, jonka avulla tulliviranomaiset voivat valvoa passituksen moitteetonta kulkua. Koska kantaja oli kokenut toimija kuljetusalalla, sen ei komission mukaan olisi pitänyt missään vaiheessa suostua toimimaan aktiivisesti 5 kappaleiden lähettämisessä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

137 Soveltamisasetuksen 356 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kun tavarat on esitetty määrätoimipaikassa, määrätoimipaikan on merkittävä suoritetut tarkastukset T1-asiakirjaan ja lähetettävä yksi kappale viipymättä lähtötoimipaikkaan. Kyseisen asetuksen 358 artiklassa puolestaan säädetään, että jokainen jäsenvaltio voi määrätä yhden tai useamman keskuselimen, joihin määräjäsenvaltion toimivaltaisten toimipaikkojen on palautettava asiakirjat. Tästä seuraa, että T1-asiakirjan 5 kappale on palautettava virallista tietä suoraan määrätoimipaikasta lähtötoimipaikkaan, mahdollisesti jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämän keskuselimen kautta. Kuten komissio on vastauksenaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen prosessinjohtotoimenpiteisiin selittänyt, tämä lähettäminen tapahtuu erityisesti sellaisten kirjekuorien avulla, jotka määrävaltion tulliviranomaiset ovat asianmukaisesti yksilöineet; tämä yksilöinti varmistetaan käyttämällä sellaisia erityisiä leimoja, frankeerauslaitteiden leimoja tai erityisiä frankeerausmenetelmiä, jotka annetaan tiedoksi komissiolle ja jotka muiden valtioiden toimivaltaiset viranomaiset tuntevat.

138 Yhteisön tullilainsäädännössä ei näin ollen sallita, että määrätoimipaikka voisi antaa kolmansien osapuolten, erityisesti passitusmenettelyihin osallistuvien yksityisten

toimijoiden, tehtäväksi toimittaa T1-asiakirjan 5 kappale lähtötoimipaikkaan. Kun otetaan huomioon se kiistattomasti olennainen merkitys, joka T1-asiakirjalla on yhteisön ulkoisen passitusmenettelyn moitteettomassa kulussa (em. asia British American Tobacco, tuomion 52 kohta), ja sen 5 kappaleen merkitys siltä osin kuin on kyse tullivelan mahdollisesta syntymisestä tai tavaroiden kuljettamisen yhteydessä tapahtuneiden mahdollisten sääntöjenvastaisuuksien ilmoittamisesta lähtötoimipaikan viranomaisille, kyseisen kappaleen palauttaminen on ehdottomasti tehtävä tulliviranomaisten välillä ilman talouden toimijoiden osallisuutta. Talouden toimijoiden osallistuminen kappaleen palauttamiseen merkitsee sitä, ettei voida varmistaa kyseisten asiakirjojen autenttisuutta ja niiden sisältämien tietojen oikeellisuutta, ja lisää petoksiin liittyviä riskejä.

139 Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa myöntänyt, ettei käsiteltävänä olevassa asiassa noudatettu menettely vastannut sen aiempaa käytäntöä. Kyseinen tapa palauttaa kappale ei vastannut myöskään sitä tapaa, josta oli sovittu kantajan ja komissionsaaja C:n välillä ja joka perustui sellaisten menettelyn päättämisestä huolehtivan Coevordenin toimipaikan osoitteen sisältävien frankeerattujen kirjekuorien käyttöön, jotka kuorma-auton kuljettajan oli tarkoitus antaa määrätoimipaikan viranomaisille, jotta nämä lähettäisivät niitä käyttäen 5 kappaleet postitse menettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan. FIOD:n kertomuksessa (8.3 kohta, s. 40 ja 41) toistetut FB:n seuraavat lausunnot kuvaavat erityisen hyvin käytetyn menettelyn sääntöjenvastaisuutta:

"Sain [5 kappaleen] [komissionsaaja C:ltä] tai välillisesti FB:n esimieheltä [B:ltä]. — — Ensireaktioni oli joka kerralla pelko. — — Ilmaisin hämmästykseni yrityksen sisällä ja valitin asiasta [B:lle]. En sopinut enää mistään muusta [B:n] kanssa siltä osin kuin kyse oli kappaleen myöhemmästä palauttamisesta menettelyn päättämisestä huolehtivaan toimipaikkaan. — — Kun [komissionsaaja C] palasi eräänä päivänä mukanaan leimattu [5 kappale], tunsin hiusteni nousevan pystyyn ja olin ällistynyt ja vihainen siitä, ettei hän ollut pitänyt kiinni siitä, mitä olimme sopineet. Ilmoitin tästä [B:lle] ja [komissionsaaja C:lle]."

140 Lisäksi on todettava, että kantaja tiesi tavasta, jolla lomakkeiden kappaleet palautettiin, jo ennen kuin toinen savukekuljetus, joka vastasi 25.2.1994 suoritettua tullitoimintoa, lähti liikkeelle. Vaikka kyseinen palauttamiseen liittyvä menetelmä oli paitsi tullilainsäädännön vastainen, myös ristiriidassa sen kanssa, mitä komissionsaaja C:n kanssa oli päätetty, kantaja on hyväksynyt mainitun menetelmän käytön kymmenen seuraavan toiminnon osalta ja osallistunut siihen.

141 Kantaja väittää kuitenkin, että Alankomaiden viranomaiset ovat nimenomaisesti hyväksyneet tämän kappaleiden palauttamista koskevan järjestelmän. Kantaja toteaa muun muassa, että kun se alkoi vastaanottaa komissionsaaja C:ltä 5 kappaleita, se otti useaan otteeseen puhelimitse yhteyttä tulliviranomaisiin ja sai heidän suostumuksensa kyseisen menettelyn käyttämiseen. Kantaja esittää myös lähettäneensä tulliviranomaisille 5 kappaleet, jotka hyväksyttiin. On todettava, että vaikka kantajan ja Alankomaiden viranomaisten välillä on ollut tiettyä yhteydenpitoa, oikeudenkäyntiasiakirjoista ei kuitenkaan ilmene, että Alankomaiden viranomaiset olisivat nimenomaisesti hyväksyneet käytetyn palautusmenetelmän. Päinvastoin on kiistatonta, etteivät Alankomaiden viranomaiset hyväksyneet sitä, että yksityisiä toimijoita osallistui palauttamiseen. FIOD:n kertomus (3.2.3 kohta, s. 18) sisältää esimerkiksi Groningenin tullipiirin erään tullimiehen seuraavan lausunnon: "Minulle ei missään vaiheessa ilmoitettu, että viidennet kappaleet palautettiin Coevordenin tullin menettelyn päättämisestä huolehtivaan jaostoon [kantajan] välityksellä. Emme koskaan olisi antaneet suostumustamme tällaiseen menettelyn päättämistapaan. — — En kieltänyt toista tapaa viidennen kappaleen lähettämiseksi (eli sitä, että Saksan tulliviranomaiset lähettävät sen suoraan Coevordenin menettelyn päättämisestä huolehtivaan jaostoon). Sitä vastoin olisin kieltänyt ja kieltäisin kaikki muut tavat viidennen kappaleen palauttamiseksi Coevordenin tullin menettelyn päättämisestä huolehtivaan jaostoon [kantajan] välityksellä." Näin ollen on katsottava, ettei kantaja voinut käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa pelkästään sen perusteella, etteivät Alankomaiden viranomaiset reagoineet tietyssä ajassa siihen tapaan, jolla se palautti 5 kappaleet, tulla vakuuttuneeksi kyseisen menettelyn lainmukaisuudesta.

142 Lopuksi on todettava, ettei kantajan väitettä, joka koskee sovellettavan lainsäädännön monimutkaisuutta, voida hyväksyä. Kuten on jo todettu, soveltamisasetuksen 356 artiklasta ilmenee selvästi, että määrätoimipaikan on palautettava T1-asiakirjan 5 kappale lähtötoimipaikkaan ilman kolmannen osapuolen osallisuutta.

143 Edellä esitetty huomioon ottaen on katsottava, ettei kantajan olisi yhteisön passituksen osalta kokeneena toimijana pitänyt suostua toimimaan aktiivisesti kyseisten asiakirjojen 5 kappaleiden palauttamisessa. On myös todettava, että käsiteltävänä olevassa asiassa käytetty tapa palauttaa 5 kappale paitsi merkitsi yhteisön passitusjärjestelmän muodollisten sääntöjen rikkomista, myös myötävaikutti petoksen toteuttamiseen. Se, ettei virallista tietä käytetty, ja erityisesti se, ettei kappaleita toimitettu Saksan keskuselimelle, vei Saksan viranomaisilta mahdollisuuden tarkistaa rekisterinumerot, jotka lahjottu tullimies oli merkinnyt T1-asiakirjoihin ja joiden osalta on muistettava, että ne vastasivat todellisuudessa sellaisia numeroita, joita käytettiin muiden tavaroiden ja tulliasiakirjojen rekisteröimiseksi. Saksan viranomaiset olisivat todennäköisesti voineet havaita tämän päällekkäisyyden, jonka havaitseminen oli Alankomaiden menettelyn päättämisestä huolehtiville viranomaisille mahdotonta.

144 Näin ollen on todettava, ettei komissio ole tehnyt virhettä, kun se on ottanut huomioon kantajan osallisuuden T1-asiakirjojen 5 kappaleiden sääntöjenvastaiseen palauttamiseen arvioidessaan sitä, onko kantaja syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin.

5. Ostajia koskevien tietojen riittämättömyys

— Asianosaisten lausumat

145 Kantaja toteaa, että se oli kahdeksan vuoden ajan pitänyt yllä tyydyttäviä liikesuhteita komissionsaaja C:n kanssa ja ettei mikään ollut antanut sille aihetta epäillä niitä ostajia, joiden lukuun C toimi. Komission vaatimus siitä, että komissionsaajalta olisi pitänyt saada tietoja ostajista, ei vastaa kansainvälisen kaupan todellisuutta, koska komissionsaajan intressissä ei ole se, että liiketoimen kaksi osapuolta ovat suoraan yhteydessä toisiinsa. Tällaista valvontaa harjoitetaan kantajan mukaan lisäksi erittäin harvoin yhteisön ulkoisessa passituksessa, erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa tavaranhaltija toimii vastaanottajan ohjeiden perusteella. Kantaja toteaa myös, ettei käsiteltävänä olevassa asiassa ollut aiheellista tarkistaa ostajien maksukykyä, koska maksu oli suoritettu käteisellä.

146 Komissio väittää, että kantajan olisi pitänyt sekä tavaroiden myyjän että tavaranhaltijan asemassa pyrkiä tarkistamaan, olivatko ostajat, joiden henkilöllisyyden se tiesi, todellisia ja että kantajan olisi pitänyt toteuttaa ainakin joitakin varotoimenpiteitä sen välttämiseksi, että sitä käytettiin peiteyrityksenä fiktiivisessä myynnissä, joka oli omiaan johtamaan yhteisön passituksessa tapahtuneeseen petokseen.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

147 Kantaja ei ole yrittänyt saada täsmällisiä tietoja kyseisten tullitoimintojen kohteena olevien tavaroiden väitetyistä ostajista. On kuitenkin todettava, että kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevan asian olosuhteet, erityisesti se, että kantajan ja komissionsaaja C:n, joka väitti edustavansa ostajia, välillä oli jo ollut pitkäaikainen liikesuhde, ja kansainvälisen kaupan erityispiirteet, erityisesti vaikeus saada nopeasti yksityiskohtaista tietoa eri maissa toimivista yrityksistä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei tällä seikalla voida yksinään perustella sitä, että kantaja olisi syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin.

6. Väite, joka koskee sitä, ettei erityisten olosuhteiden ja sen laiminlyönnin välillä, josta kantajaa moititaan, ole syy-yhteyttä

— Asianosaisten lausumat

148 Kantaja väittää, että tullikoodeksin 239 artiklan 1 kohdan toisesta luetelmakohdasta ilmenee, että tullien peruuttaminen voidaan evätä vain, jos kyseinen erityistilanne on aiheutunut peruutuksen hakijan laiminlyönnistä. Kantaja toteaa, ettei käsiteltävänä olevassa asiassa ole löydettävissä minkäänlaista syy-seuraussuhdetta kyseisen tilanteen, eli saksalaisen tullimiehen tekemän petoksen, ja niiden neljän seikan välillä, joihin komissio on perustanut väitettyä ilmeistä laiminlyöntiä koskevan arviointinsa. Kantajan mukaan mainittu petos ei ole nimittäin johtunut siitä, ettei rekisterinumeroita ole mainittu, eikä siitä, ettei ostajien henkilöllisyyttä ole tarkistettu. Kantaja toteaa lisäksi, että määrätoimipaikan vaihtaminen ja T1-asiakirjojen 5 kappaleen epätavanomainen lähetystapa nimenomaan herättivät tulliviranomaisten epäilyt ja kasvattivat petoksen paljastumisen mahdollisuutta.

149 Komissio väittää, että peruutushakemus voidaan hylätä, jos hakija on syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin, riippumatta siitä, onko laiminlyönnillä jokin yhteys sellaiseen erityistilanteeseen, johon se vetoaa. Komissio katsoo joka tapauksessa, että käsiteltävänä olevassa asiassa on olemassa syy-yhteys erityistilanteen ja kantajan ilmeisen laiminlyönnin välillä, koska laiminlyönti on myötävaikuttanut petoksen toteuttamiseen ja vaikeuttanut sen paljastamista.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

150 Tullikoodeksin 239 artiklassa säädetään, että tuontitullit voidaan palauttaa taikka peruuttaa tilanteissa, jotka johtuvat olosuhteista, joissa ei voida osoittaa asianomaisen syyllistyneen vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin. Lisäksi soveltamisasetuksen 905 artiklassa säädetään, että peruuttamishakemukseen on liitettävä todisteita erityistilanteesta, joka johtuu muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista. Toisin kuin komissio esittää, jo kyseisten säännösten sanamuodosta ilmenee, että toimijan väitetyn laiminlyönnin ja todetun erityistilanteen välillä on oltava yhteys. Ellei tällaista yhteyttä ole, olisi kohtuutonta hylätä tullien peruuttamista tai palauttamista koskeva hakemus. On kuitenkin todettava, että toisin kuin kantaja väittää, ei ole välttämätöntä, että erityistilanne olisi asianomaisen laiminlyönnin suora ja välitön seuraus. Tältä osin riittää, että laiminlyönti on edistänyt tai helpottanut tavaran siirtämistä pois tullivalvonnasta.

151 Käsiteltävänä olevassa asiassa erityistilanne perustuu siihen, että kantaja on joutunut sellaisen petoksen uhriksi, jonka on tehnyt mahdolliseksi kansalliseen tulliviranomaiseen kuuluvan virkamiehen osallisuus. Näin ollen on välttämätöntä, että ne eri toimet, joista kantajaa moititaan ja joiden katsotaan merkitsevän ilmeistä laiminlyöntiä, ovat edistäneet tai helpottaneet kyseisen petoksen toteuttamista.

152 Edellä on jo todettu (ks. 118, 120, 130 ja 143 kohta), että kolme sellaista seikkaa, joista kantajaa on moitittu sillä perusteella, että ne merkitsevät ilmeisen laiminlyönnin olemassaoloa, eli se, ettei rekisterinumeroita ole ilmoitettu T1-asiakirjojen 5 kappaleessa, se, että Schirnding on virheellisesti mainittu määrätoimipaikkana ja se, että T1-asiakirjojen 5 kappaleet on palautettu sääntöjenvastaisella tavalla, ovat helpottaneet petoksen toteuttamista ja näin ollen tavaroiden siirtämistä pois tullivalvonnasta muun muassa vaikeuttamalla kansallisten tulliviranomaisten kyseisten toimintojen moitteettomaan kulkuun kohdistuvaa valvontaa.

153 Syy-yhteyden puuttumista koskeva väite on näin ollen hylättävä.

7. Toisen kanneperusteen ratkaisu

154 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on harkintavaltaa, kun se tekee päätöksen soveltamalla yhteisön tullilainsäädännössä säädettyä yleistä kohtuullistamislauseketta (asia T-346/94, France-aviation v. komissio, tuomio 9.11.1995, Kok. 1995, s. II-2841, 34 kohta; em. asia Primex-Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomion 60 kohta; em. asia Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomion 46 ja 78 kohta ja em. asia Aslantrans v. komissio, tuomion 55 kohta). On myös todettava, että tuontitullien palauttaminen tai peruuttaminen, johon voidaan ryhtyä vain tiettyjen edellytysten täyttyessä ja nimenomaisesti säädetyissä tilanteissa, muodostaa poikkeuksen tavanomaiseen tuonti- ja vientimenettelyyn, joten säännöksiä, joissa säädetään tällaisesta palauttamisesta tai peruuttamisesta, on tulkittava suppeasti (em. asia Söhl & Söhlke, tuomion 52 kohta ja em. asia Aslantrans v. komissio, tuomion 55 kohta). Erityisesti on todettava, että koska ilmeisen laiminlyönnin puuttuminen on välttämätön edellytys, jotta tuontitullien palauttamista tai peruuttamista voidaan hakea, tämä merkitsee, että tätä käsitettä on tulkittava siten, että palauttamis- tai peruuttamistapauksia on lukumääräisesti vähän (em. asia Söhl & Söhlke, tuomion 52 kohta).

155 Kantaja oli käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien tullitoimintojen osalta passituksesta vastaava yhteisön ulkoisessa passitusjärjestelmässä. Passituksesta vastaavana kantaja oli näin ollen hyväksynyt erityisen vastuun kyseisten toimintojen osalta.

156 Kantaja on kuitenkin useaan otteeseen tahallaan jättänyt noudattamatta niitä velvollisuuksia, joita sille yhteisön ulkoisen passituksen osalta kuului. Kantaja ei nimittäin ensinnäkään ole täyttänyt soveltamisasetuksen liitteessä 37 säädettyä velvollisuuttaan, koska se ei ole ilmoittanut kuljetusajoneuvojen rekisterinumeroita. Toiseksi se on jättänyt täyttämättä soveltamisasetuksen 199 artiklan ja kyseisen asetuksen liitteen 37 mukaiset velvollisuutensa, koska se on tulli-ilmoituksissa toimittanut määrätoimipaikkaa koskevia virheellisiä tietoja. Koska kantaja on lisäksi osallistunut sääntöjenvastaiseen menettelyyn T1-asiakirjojen 5 kappaleen palauttamisessa, se on kolmanneksi myötävaikuttanut siihen, että soveltamisasetuksen 356 artiklaan sisältyvää säännöstä on jätetty noudattamatta. Lisäksi on huomattava, etteivät ne säännökset, joita rikottiin, olleet erityisen monimutkaisia tai vaikeatulkintaisia. Kantaja oli lisäksi talouden toimija, jolla oli hyvin laaja kokemus kyseiseltä alalta. Sen lisäksi, että nämä säännösten rikkomiset merkitsevät yhteisön passitusjärjestelmää koskevien muodollisten velvollisuuksien noudattamatta jättämistä, niillä on myös myötävaikutettu petoksen toteuttamiseen ja tavaran siirtämiseen pois tullivalvonnasta muun muassa vaikeuttamalla kansallisten tulliviranomaisten kyseisten toimintojen moitteettomaan kulkuun kohdistuvaa valvontaa. Lopuksi on vielä korostettava sitä, että koska kyse oli savukkeisiin — jotka ovat riskialttiita tavaroita — liittyvistä tullitoiminnoista, kantaja oli velvollinen osoittamaan erityistä huolellisuutta.

157 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että kun kaikki asiaa koskevat olosuhteet otettiin huomioon, kantaja oli syyllistynyt tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettuun ilmeiseen laiminlyöntiin.

158 Kyseinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

159 Kantaja väittää, että tullikoodeksin 239 artiklaa on tulkittava ja sovellettava suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Kantaja toteaa, että kun otetaan huomioon vaadittujen tullien määrä ja kantajan kaupallisen toiminnan laajuus, peruuttamista koskevan hakemuksen hylkäämisestä seuraa huomattavaa vahinkoa, ja jotta ei olisi loukattu suhteellisuusperiaatetta, hylkäämisen edellytyksenä olisi pitänyt olla, että komission toteama laiminlyönti olisi ollut erityisen vakava. Kantaja väittää, että komissio on loppujen lopuksi kohdellut sitä suhteettoman ankarasti, kun otetaan huomioon, että laiminlyönti, josta sitä moititaan, oli läheisesti "riippuvainen" saksalaisen tullimiehen petoksellisesta toiminnasta.

160 Komissio katsoo, että suhteellisuusperiaatetta on käsiteltävänä olevassa asiassa sovellettava tullivelan peruuttamista sääntelevien säännösten tulkinnassa mutta ei itse tullivelan pätevyyttä koskevan kysymyksen tarkastelussa. Komissio huomauttaa yhteisöjen tuomioistuimen todenneen, ettei ole suhteetonta, että toimija joutuu konkurssiin sen takia, että se joutuu maksamaan tullivelan (yhdistetyt asiat C-153/94 ja C-204/94, Faroe Seafood ym., tuomio 14.5.1996, Kok. 1996, s. I-2465, 116 kohta). Komissio toteaa myös, että se on kanteen kohteena olevassa päätöksessä ottanut suhteellisuusperiaatteen huomioon mutta että ne vakavat moitteet, jotka kantajaan voitiin kohdistaa, eivät sallineet minkäänlaista tullien peruuttamista.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

161 On todettava, että kantajalle määritetyn tullivelan määrä liittyy niiden tavaroiden taloudelliseen arvoon, jotka olivat kyseisten yhteisön passitustoimintojen kohteena, ja erityisesti kyseisiin tavaroihin, eli savukkeisiin, kohdistuvien tullien ja verojen määrään. Se, että tuontitulleina vaadittava määrä on huomattava, kuuluu sellaisten ammatillisten riskien ryhmään, joille talouden toimija on alttiina (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Faroe Seafood ym., tuomion 115 kohta). Sen tullivelan suuruus, jonka peruuttamista haetaan, ei näin ollen itsessään ole sellainen seikka, joka vaikuttaisi niiden edellytysten tarkasteluun, jotka peruutuksen osalta on täytettävä. Näin ollen on katsottava, ettei komissio ole loukannut suhteellisuusperiaatetta, kun se ei käsiteltävänä olevassa asiassa tutkiessaan kyseistä hakemusta ole ottanut huomioon sen taloudellisen vahingon suuruutta, jonka hylkäävä päätös aiheuttaisi kantajalle.

162 Kantaja on myös väittänyt, että se ilmeinen laiminlyönti, josta komissio sitä moitti, on läheisesti "riippuvainen" saksalaisen tullimiehen tekemästä petoksesta, ja tältä osin on riittävää todeta, että komissio on ottanut kyseisen petoksen huomioon, koska tämä olosuhde on ollut sen arvion perustana, että käsiteltävänä olevassa asiassa oli kyse erityistilanteesta. Peruutusta koskevan oikeuden syntymiseen liittyvän toisen edellytyksen, eli ilmeisen laiminlyönnin puuttumisen, arvioinnin osalta komissio on perustellusti ottanut huomioon kantajan syyksi luettavat sellaiset teot ja laiminlyönnit, jotka — kuten edellä on todettu — ovat myötävaikuttaneet petoksen toteuttamiseen ja vaikeuttaneet sen paljastamista. Tästä seuraa, ettei komissio ole myöskään loukannut suhteellisuusperiaatetta, kun se on arvioinut kantajan toimintaa.

163 Kyseinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, ettei tullivelkaa ole olemassa

Asianosaisten lausumat

164 Kantaja on istunnossa vedonnut uuteen kanneperusteeseen ja väittänyt, että on ilmennyt uusi tosiseikka. Kantaja väitti, että kuten edellä mainitusta Prahan Vinchní Soudin 30.11.2004 antamasta tuomiosta ilmenee, riidanalaisten tullitoimintojen kohteena olleet tavarat ovat poistuneet yhteisön tullialueelta. Näin ollen niitä ei ole siirretty pois tullivalvonnasta eikä niistä voida kantaa tuontitulleja. Tällä perusteella sitä tullivelkaa, jonka Alankomaiden viranomaiset kantajalle määräsivät ja jonka peruuttamista koskevaa hakemusta kanteen kohteena oleva päätös koskee, ei kantajan mukaan ole olemassa. Tällä olosuhteella voidaan kantajan mukaan perustella tullivelan peruuttaminen. Tullikoodeksin 239 artiklassa säädetyn menettelyn soveltaminen edellyttää kantajan mukaan sitä, että tullivelka on jo olemassa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

165 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että tullikoodeksin 239 artiklan ja soveltamisasetuksen 905 artiklan säännösten tarkoituksena on vain tehdä tilanteessa,

jossa tietyt erityisedellytykset täyttyvät ja jossa ei ole kyse ilmeisestä laiminlyönnistä tai vilpillisestä menettelystä, mahdolliseksi vapauttaa talouden toimijat maksamasta maksettavakseen kuuluvaa tullia eikä kiistää periaatetta, joka koskee sitä, että tullivelka on maksettava (yhdistetyt asiat 244/85 ja 245/85, Cerealmangimi ja Italgrani v. komissio, tuomio 12.3.1987, Kok. 1987, s. 1303, 11 kohta; yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993, Kok. 1993, s. I-3873, 43 kohta ja em. asia Hyper v. komissio, tuomion 98 kohta). Tullivelan olemassaolon ja täsmällisen määrän määrittäminen kuuluu nimittäin kansallisten viranomaisten toimivaltaan. Hakemukset, jotka komissiolle on esitetty edellä mainittujen säännösten nojalla, eivät liity kysymykseen siitä, ovatko kansalliset tulliviranomaiset soveltaneet aineellisen tullilainsäädännön säännöksiä oikein. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tältä osin, että kyseiset viranomaisten tekemät päätökset voidaan riitauttaa kansallisissa tuomioistuimissa, jotka voivat EY 234 artiklan nojalla pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua (ks. vastaavasti asia T-195/97, Kia Motors ja Broekman Motorships v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2907, 36 kohta ja em. asia Hyper, tuomion 98 kohta).

166 Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, ettei kyseistä kanneperustetta voida ottaa tutkittavaksi.

167 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että se on saanut riittävästi tietoa asian tutkimisen ja niiden asiakirjojen ja vastausten perusteella, jotka asianosaiset ovat toimittaneet sen määräämien prosessinjohtotoimenpiteiden mukaisesti, ja ettei ole tarpeen määrätä muita asian selvittämistoimia eikä erityisesti kantajan ehdottamaa todistajien kuulemista.

168 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

169 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

Cooke García-Valdecasas Trstenjak

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä syyskuuta 2005.

H. Jung

kirjaaja

J. D. Cooke

ensimmäisen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 3180

Yhteisön passitusmenettelyä koskevat säännöt ..... II - 3180

Tuonti- tai vientitullien palauttamista tai peruuttamista koskevat säännöt ..... II - 3185

Tosiseikat ..... II - 3187

Kyseiset yhteisön ulkoista passitusta koskevat toiminnot ..... II - 3187

Hallinnollinen menettely ..... II - 3191

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 3194

Oikeudellinen arviointi ..... II - 3195

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee tuontitullien peruuttamista koskevan menettelyn rikkomista ja oikeusvarmuuden loukkaamista ..... II - 3196

1. Väite, joka koskee määräajan pidentämistä koskevan varoituksen puuttumista ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ..... II - 3197

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3197

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3198

2. Väite, jonka mukaan kantajalle ei ole ajoissa toimitettu lisätietoja koskevia pyyntöjä ..... II - 3199

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3199

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3201

3. Väitteet, jotka koskevat sitä, että mahdollisuus tutustua asiakirjoihin on annettu liian myöhään ja ettei mahdollisuutta ole annettu kaikkien asiakirjojen osalta ..... II - 3202

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3202

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3204

4. Väite, joka koskee viivästystä, joka on tapahtunut Alankomaiden viranomaisten vastausten vastaanottamisessa ..... II - 3209

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3209

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3210

5. Väite, joka koskee Alankomaiden viranomaisten viivyttelyä FIOD:n kertomuksen luovuttamisessa ..... II - 3210

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3210

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3211

6. Väite, joka koskee kohtuutonta viivästystä peruutushakemuksen käsittelyssä II - 3212

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3212

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3213

7. Ensimmäisen kanneperusteen ratkaisu ..... II - 3214

Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kyse ole ollut tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitetusta ilmeisestä laiminlyönnistä ..... II - 3214

1. Ilmeisen laiminlyönnin käsite ja relevantit kriteerit sen arvioimiseksi, onko käsiteltävänä olevassa asiassa ollut kyse sellaisesta ..... II - 3214

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3214

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3216

2. Rekisterinumeroiden puuttuminen T1-asiakirjojen 5 kappaleista ..... II - 3218

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3218

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3220

3. Tulliasiakirjoissa ilmoitetun määrätullitoimipaikan vaihtaminen ..... II - 3223

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3223

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3225

4. T1-asiakirjojen 5 kappaleen lähettämistapa ..... II - 3227

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3227

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3229

5. Ostajia koskevien tietojen riittämättömyys ..... II - 3233

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3233

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3234

6. Väite, joka koskee sitä, ettei erityisten olosuhteiden ja sen laiminlyönnin välillä, josta kantajaa moititaan, ole syy-yhteyttä ..... II - 3234

— Asianosaisten lausumat ..... II - 3234

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3235

7. Toisen kanneperusteen ratkaisu ..... II - 3236

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ..... II - 3238

Asianosaisten lausumat ..... II - 3238

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3239

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, ettei tullivelkaa ole olemassa ..... II - 3240

Asianosaisten lausumat ..... II - 3240

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3240

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 3242